

ECONOMIA NAȚIONALĂ.

POLITICA NOASTRĂ VAMALĂ

DE

P. S. AURELIAN.

BUCUREȘCI

TIPOGRAFIA «VOINȚA NAȚIONALĂ»

4, STRADA ACADEMIEI, 4

1890.

~~No. 2046~~

~~No.~~ 15475

~~No. 9110.~~

ECONOMIA NAȚIONALĂ.

POLITICA NOASTRĂ VAMALĂ

DE

P. S. AURELIAN.

DONAȚIUNEA
AL. DJUVARA

20889

382.14 (498) . 1890"

BUCUREȘCI

TIPOGRAFIA «VOINȚA NAȚIONALĂ»

4, STRADA ACADEMIEI, 4

1890.

194^m

COTA 15475

CONTROL 1955

RC33

1956

1961

D

B.C.U. Bucuresti

C20889

PRECUVÎNTARE

În 1891 expiră tractatele de comerț încheiate între România și diferitele State europene. Peste câte-va luni reprezentațiunea națională va fi chemată să se rostească asupra uneia dintre cele mai grave chestiuni, asupra regimului vamal care va trebui instituit în România.

Adopta-vom un regim protector al producțiunii naționale, sau regimul libertății comerciale?

Vom mai încheia tractate de comerț, sau vom preferi întreaga libertate a tarifelor noastre vamale?

Intrebări simple în aparență, foarte grele însă pentru acei cari 'și dau seamă despre înriurirea considerabilă ce va avea asupra stărei noastre economice, sociale și politice, chipul cum vor fi resolveate aceste cestiuni.

Să nu ne facem iluziuni; să nu ne amăgim a crede că soluțiunile ce s'ar da cestiunilor de politică comercială nu ar putea avea vre-o înriurire nu numai asupra viitorului nostru economic dar și asupra stărei sociale și politice. În timpul de față, ca în nici-o altă epocă a existenței popoarelor, interesele economice primează mai în toate împrejurările cele-lalte cestiuni. Politica în țările noastre este mai mult politică economică și socială și dibăcia oamenilor de Stat este cu mult mai apreciată când reușește în deslegarea cestiunilor economice și sociale de

cât în a celor politice propriu zise. Politica economică a devenit o armă atât de puternică în cât, după cum este întrebuințată, poate înălța sau înjosi popoarele, le poate înavuți sau săraci, le poate aduce pacea și înfrățirea între cetățeni sau vrajba și ura; în fine, poate întări sau slăbi existența națiunilor. Și cu cât înaintăm, cu atât acest caracter al politiceii se accentuează mai mult. Aceasta este atât de adevărat în cât chiar regii și împărații s'au deșteptat din vechia lor nepăsare în materie de economie socială; mai mult, unii dintre dênșii au luat în mână deslegarea unor cestiuni sociale și economice de atâtia ordine și au credința că vor reuși a le rezolvi în modul cel mai folositor și mai împăciuitoar.

Odinioară cei mari și puternici mișcau popoarele, le făceau să se

sacrifice pentru cestiuni religioase. Chiămarea unor pași sau a unor reformatori religioși, ridica în picioare popoare întregi, le conducea la luptă până la moarte. Altă dată pentru a se satisface capriciul, adese ori nesocotit, a unui rege sau a unui împărat, lumea se jertfea și ducea ani întregi rebele ruinătoare. Astăzi nu se mai inflăcărează, nu se mai jertfesc lumea cu atâta uitare de sine pentru cestiuni de felul acesta. Cel puțin nu se mai pot ridica popoarele civilisate pentru lupte religioase și chiar pentru cestiuni de natură mai mult personală pentru dinastiile domnitoare. Domnitorii, chiar dacă ar vroi, nu mai îndrănesc a face apel la credința către tron, pentru cestiuni cari altă dată inflăcărau popoarele.

Se schimbă lucrul când sunt în cestiune interese economice și sociale.

Popoarele nu numai că urmează pe șefii lor când sunt chemate să apere interese de felul acesta, dar adese-ori ele provoacă lupta. Poporul englez, atât de înțelept, atât de patriot, atât de calm, este în stare să indure toate sacrificiile pentru a-și apăra interesele nesocotite. Cu mic cu mare englezii se ridică când se atacă interesele lor coloniale, când se rescâlă popoarele supuse sceptrului britanic. Cine poate uita sacrificiile ce 'și-au impus englezii când se revoltară indienii? Și pentru ce? Pentru că Indiile sunt cea mai însemnată colonie din punctul de vedere economic. Cât a fost și cât este de susținut guvernul de către poporul englez în cestiunea egipteană, pentru că englezii 'și dau seamă de importanța economică a Egiptului.

Fără îndoială, politica economică și socială a dobândit o întâetate pe

care nu a avut-o nici o-dată și importanța va merge crescând, treptat cu înaintarea civilizațiunei. Ori, între cestiunile politico-economice aceea a politiceii comerciale este una dintre cele mai însemnate, și iată pentru ce am început prin a dice că Parlamentul nostru va fi chemat a se rosti peste câte-va luni asupra uneia dintre cele mai grave cestiuni. Stăruim în părea noastră cu atât mai mult cu cât suntem încredințați că cestiunile economice nu se cam bucură de favoarea ce li se cuvine. Nu învinuim pe nimeni, de oare-ce această stare a spiritelor se datoresce împrejurărilor în cari am trăit și până la oare-care punct educațiunei și instrucțiunei ce am primit. Nesocotiți până la 1877 în sfaturile celor mari și puternici, ni se impunea de către Europa regimul economic aplicat în Turcia. Și cine nu

scie că Turcii numai de interesele lor economice nu s'aŭ îngrijit vre-o dată? Intru cât privesce crescerea noastră, trebuie să recunoaştem că primindu-ne instrucţiunea în şcoalele franceze mai cu seamă, ne-am deprins a lua drept cuvânt de evanghelie tot ce ni s'a spus de către profesorii de economie politică. Nu am ținut nici o dată sémă despre istoria dezvoltării economice a poporului frances, de legislaţiunea sa economică în trecut și în present, ne-am mărginit a ne ține numai de teoriile expuse de maeştri iluștri. Ajunși la pozițiuni înalte în țara noastră, în loc să căutăm a studia cum aŭ procedat alte neamuri în dezvoltarea lor economică, sub ce regim s'a dezvoltat agricultura, industria și comerțul în țările străine, noi ne am grăbit să aplicăm ceea ce învățasem la școală, adică faimoasa teorie a liberului schimb. Am

vroit să facem din România un laboratoriu de experiențe economico-sociale, și urmările unei așa nesocotințe le cunoaștem cu toții. Norocire că ne-am deșteptat și ne-am convins că ducem țara în prăpastie cu aplicarea teoriilor contrarii atât intereselor noastre economice cât și naționale. Astăzi, ori-ce s'ar dice, nu numai oamenii de stat, dar și opinia publică este adesea îndreptărită că România nu se poate întări politicește de cât înflorind economicește; și pentru a ajunge la acest sfârșit, alte mijloace nu cunoasce de cât acele întrebuintate de toate neamurile avute și prospere, și anume încurajarea și ocrotirea producțiunii naționale printr'o înțeleaptă și protectoare politică economică. Protecțiunea, în materie economică, a devenit pentru noi o necesitate de salvare națională. Lipsa de protecțiune a muncii na-

ționale ne-ar espune a periclita nu numai interesele noastre economice dar chiar ființa Statului-român.

Sunt multe și varii mijloacele de încurajare și protecțiune; în frunte însă stă politica comercială protectoare. Aceasta este ancora de scăpare pentru viitorul nostru economic; de dânsa să ne acățăm toți bunii români și să fim siguri că succesul cel mai strălucit va încununa munca noastră.

Ocasiunea cea mai apropiată și cea mai solemnă pentru a ne arăta priceperea economică și dorul de interesele române, se va înfățișa în anul 1891. Lumea cea mare și muncitoare și are privirile îndreptate spre Parlamentele și spre guvernul țerei; ea așteaptă cu o legitimă nerăbdare să vadă cum aș să fie apărute interesele sale cele mai vitale.

Am luat condeiul spre a contri-

bui, în marginile puterilor mele, la îndeplinirea unei datorii care ni se impune atât celor cari prin experiența și cunoștințele lor se pot rosti cu oare-care competență, cât și aceloră căroră poporul român le-a încredințat marea onoare de a'l reprezenta în Parlamentul țerei. Oricum vor fi judecate părerile mele, voiū avea cel puțin mângăierea că mi-am îndeplinit datoria cu conștiință de interesele țerei.

POLITICA NOASTRĂ VAMALĂ

I

TRACTATELE DE COMERCIŪ

Tractatele de comerciŪ sunt învoini între o țară cu alta sau cu mai multe țeri, prin care se stipulează concesiunile reciproce ce 'și acordă una alteia cu privire la importul și esportul produselor. Unele din aceste acte internaționale sunt însoțite de tarife vamale cari fixează taxele la cari vor fi supuse oare-cari produse la intrarea lor în țerile contractante. Alte tractate nu au nici un tarif și se mărginesc a acorda taxele prevădute în tariful autonom sau acordă ceea ce se numesce clausa națiunei celei mai favorisate.

Riguros vorbind, ar merita numele

de tractate de comerț numai acelea cari cuprind tarife pentru o seamă de produse, cu taxe scădute în favoarea reciprocă a celor ce au încheiat o asemenea învoire ; iar cele ce nu cuprind tarife s'ar putea numi mai nemerit convențiuni comerciale.

S'a creșnt și se crede că numai prin tractate de comerț națiunile 'și pot asigura foloase mutuale ; că numai prin asemenea învoiri se poate regula schimbul și asigura comerțul între diferitele popoare. De aceea mulți dintre bărbații de Stat au susținut și susțin că tractatele de comerț au contribuit la înflorirea agriculturii, industriei și comerțului ; că printr'însele s'au strêns mai mult legăturile de bună prietenie între națiuni

Nu este aci locul pentru a face un studiu detaliat asupra rezultatelor datorite tractatelor de comerț asupra folóselor ce au tras națiunile, mari și mici, din încheierea unor asemenea învoiri. S'ar putea lesne proba cu fapte că în foarte multe casuri tratatele de comerț au fost un mijloc de amăgire, câștigând cei mai dibaci în paguba

celor mai simpli. S'ar mai putea dovedi că, în generalitatea casurilor, țările mici aũ perdut mai mult de cât aũ câștigat, și că la adăpostul și sub garanția tractatelor de comerciũ li s'aũ știrbit multe și varii interese, nu numai economice dar și politice. În fine, s'ar putea proba cum, până în ȕilele noastre, State mari, puternice și avute, aũ căutat să asuprească pe țările mici, silindu-le a se mișca în sfera de acțiune a intèreselor lor. Acum de curènd o mare și puternică monarhie, de și legată printr'un tractat de comerciũ cu un mic regat ; de și dreptatea era în partea celui mic, cel mare, abusând de puterea sa, nu numai că a oprit intrarea vitelor din micul regat, dar unul din miniștrii l'a admonestat cu cuvinte foarte puțin măgulitoare. Și ce să căutãm mai departe : nu s'a oprit oare intrarea vitelor noastre în Austro-Ungaria ? Și cu toată convențiunea comercială, câți-va ani n'am mai putut introduce vite în monarhia vecinã.

Pe lângã unele foloase ce aũ putut produce, mai cu seamã în trecut,

tractatele de comerciū aū avut și aū urmări vătămătoare. Invățatul Chaptal, ministrul lui Napoleon cel Mare, combătând aceste legături internaționale le atribuesce următoarele neajunsuri :

1. «O națiune care se leagă printr'un tractat cu o altă națiune, 'i acordă neapărat avantaje pe cari le refuză altora : ast-fel ea provoacă represalii din partea acestor din urmă ; dacă 'și deschide un debușeu dintr'o parte, 'și închide altele de altă parte ; prin urmare se pune în dușmănie comercială cu cele mai multe națiuni.»

Are dreptate comitele Chaptal. Odată ce o țară încheie un tractat de comerciū cu o alta, fără voie 'și atrage vrăjmășia celor-l'alte cari nu se bucură de favorurile acordate. De aci stăruințe, interveniri și la sfârșit, saū încheiere de tractate și cu alte țări, s'aū răsboiū vamal pe toată linia. Din cauză că nu ne-am putut ajunge cu Austro-Ungaria pentru încheierea unui tractat de comerciū, monarhia vecină nu numai că a aplicat tutulor mărfurilor române taxele

cele mai urcate, dar a recurs și la represalii extraordinare. Noi am fost mai îngăduitori : am aplicat taxele tarifului nostru general proveniențelor austro-ungare. Cu toate acestea nu ni s'a ținut nici o seamă pentru o asemenea procedare și s'a urmat cu o adevărată prigonire contra produselor noastre. Mai mult : de abia încheiasem tractatul cu Serbia, și vecinii noștri austro-unguri, bănuind că vitele și grânele noastre se vor putea strecura la dênșii, prin Serbia, aũ luat măsuri atât de aspre în cât s'a jicnit demnitatea micului regat al Serbiei.

Să mai vorbesc oare de dificultățile ce am întâmpinat pe lângă unele puteri din cauză că nu cedasem exigențelor Austro-Ungariei ? Să mai aduc aminte acușările ce ni s'aũ adus în Dieta de la Pesta și în publicațiunile bărbaților politici maghiari ?

Să mai aduc aminte câte neajunsuri îndură Francia din cauza articolului 11 din tractatul de la Francfort prin care politica comercială a Republicii franceze este oare-cum lăsată la discrețiunea Germaniei ?

2) «O națiune care stipulează pentru un timp determinat concurența în consumațiunea sa între produsele industriei sale și acelea ale unei alte industrii mai perfecte, atrage defavoarea asupra produselor industriei sale, descoragiază pe întreprinzători, sacrifică munca națională, și se face, pentru un timp îndelungat, tributara rivalei sale.»

Cine mai mult de cât România a plătit cu peirea industriei sale, legăturile ce i se impuseseră prin convențiunea comercială încheiată în 1875 cu Austro-Ungaria? Ne aducem cu toții aminte că, înainte de 1875, țara noastră poseda o industrie înfloritoare, o industrie casnică, sumă de meserii și chiar un început de industrie mare. Tăbăcăria, cismăria, croitoria, confecțiunea, argintăria și alte meserii, îndestulau în mare parte trebuințele populațiunii. Cine purta încălțăminte străină, albituri străine, afară de câți-va oameni mai dificili și mai cu avere?

De abia trecură câți-va ani de la încheierea convențiunii comerciale și

cismarii, croitorii și alți meseriași, intrară ca servitori, ca muncitori cu ziua; apucară cari încătro putură, ne mai putend lupta cu concurența ce le făcea mărfurile importate din Austro-Ungaria.

3) «Schimbările cari se fac în industrie, evenimentele politice, progresul culturii, modifică neîncetat pozițiunea popoarelor, și fac să se nască noi interese cari mai adese-orî nu se pot împăca cu condițiunile tractatului.»

În timpul de față prefacerile economice se efectuează cu atâta repeziune în cât este cu neputință de a le prevedea cu mult înainte de a fi realizate. Situațiunea diferitelor industrii se modifică în mod surprinzător prin descoperirile științei aplicate, prin combinațiunea tarifelor de transport, prin progresul culturii generale și chiar prin transformările politice și sociale. Tractatele de comerț, legându-ne pentru un timp îndelungat, nu ne permit a ne conforma împrejurărilor, a lucra conform noilor interese create.

4) «D'abia s'a pus în aplicare un tractat de comerciū și una din părțile contractante observă că este vătămată în interesele sale : atunci ea caută a înlătura esecutarea ; neînțelegerile și certurile încep, și este un noroc când ruperea unui tractat nu aduce dupe sine un rebel deplorabil. Puține tractate până acum au fost executate până la termenele prescrise.»

Archivele ministerelor noastre de externe și finanțe ne pot da sume de probe despre neajunsurile ce am îndurat dupe urma convențiunilor comerciale. Austro-Ungaria, privindu-se ca cea mai tare, a poprit abia dupe câțiva ani dela punerea în lucrare a convențiunei comerciale, intrarea vitelor noastre. Protes-tări, interveniri, toate au fost de prisos ; granița a rămas închisă până la expirarea convențiunei din 1875. Positiv că o altă putere în locul României, o putere de care să se teamă monarchia austro-ungară, nu îndura această călcare vădită a convențiunei, și ar fi ajuns la ruperea relațiunilor comerciale.

Dar dificultățile întâmpinate de exportatorii de lână și pei, de proprietarii de oi care pășunau în țară și câte alte neajunsuri!

5) «Un tratat de comerț între două puteri de forțe inegale, este un act de aservire pentru cea mai slabă.»

Acest din urmă inconvenient al tratatelor de comerț l-au simțit toate țările mici, acelea mai cu seamă cari au avut nevoie de sprijinul diplomatic al puterilor mari. Acei dintre noi cari și-au putut da seamă despre economia convențiunei comerciale din 1875, s-au putut convinge că ea ne conducea la o adevărată aservire economică.

Cele întăplate intra Serbia și Austro-Ungaria au dovedit cu prisos prevederile lui Chaptal. Invederat că în cestiunea conflictului vamal, Serbia era în dreptul său; cu toate acestea ea a fost tratată în mod puțin cavaleresc de către puternicii săi vecini. Diarele austro-ungare au mers până a amenința cu baionetele pe serbi dacă nu vor intra în ascultare. Perdere economică, umilire națională, iacă cu

ce se aleg cei mici când sunt legați prin tractate de comerciū cu cei mari.

Impărtășim vederile comitelui Chaptal asupra neajunsurilor ce pricinuesc tractatele de comerciū, și credem că o țară poate foarte bine trăi în armonie cu cele-l'alte, 'și poate garanta interesele, nu ajunge a rupe relațiunile comerciale cu altele, fără să aibă nevoie de a se lega prin tractate de comerciū pentru un timp îndelungat. Simple convențiuni în înțelesul ce le-am dat pot fi de ajuns. Cu toate acestea suntem datori a cerceta și întâmpinările economiștilor și oamenilor de Stat cari susțin că numai prin tractate de comerciū se pot garanta interesele economice ale unei țări.

* * *

Apărătorii, cu ori-ce preț, a tractatelor de comerciū le atribue mai cu seamă avantajele următoare :

1. Prin tractate de comerciū se asigurază comerciului internațional stabilitatea necesară, și fără care nu este comerciū posibil.

2. Tractatele de comerț dezvoltă și favorizează, mai mult de cât ori-care alt regim vamal, exportările unui Stat.

3. Tractatele de comerț contribuie prin relațiile ce creează la statornicirea și menținerea păcii între popoare.

Să cercetăm întru cât sunt întemeiate aceste afirmațiuni.

Tractatele de comerț asigură stabilitatea atât de necesară tranzacțiilor comerciale. Necontestabil că stabilitatea unui regim vamal, când acel regim este observat cu scrupulozitate, înfățișează foloase învederate. Să vedem însă până la ce punct tractatele de comerț se bucură de această însușire.

Mai înainte, când dicem stabilitate, trebuie să înțelegem nu numai respectarea termenului pentru care este încheiat un tratat de comerț, dar și aplicarea lui cu sinceritate și bună credință. Căci la ce ar servi respectarea duratei când cuprinsul tratatului nu este observat, când este călcat

adesea-ori în dispozițiunile sale fundamentale ?

Noi am încheiat cu Austro-Ungaria convențiune comercială pe termen de zece ani. Am respectat termenul care a expirat la 1886. Ce folos însă am tras dintr'aceasta ? De abia se încheiasse convențiunea și a început a fi călcată pe toată linia. Neînțelegerile și certurile n'au încetat de cât odată cu expirarea acestei convențiuni. Să lăsăm că chiar de la început am întâmpinat greutăți la importarea vitelor, lănurilor, peilor și alte produse ; dar a venit un timp, când, în mod arbitrar, s'a închis cu deservășire granița austro-ungară vitelor române destinate exportului. Toate protestările noastre n'au avut nici un efect și ne-am ales cu pierderi dezeci și deци de milioane.

Serbia încheie și dânsa un tractat de comerciũ cu Austro-Ungaria. Întrebați pe Serbi cum a fost, și este respectat acel act ? Când le placeminiștrilor de la Peșta opresc importarea vitelor din Serbia, și dacã Sêrbi protestă sunt amenințați că ori se ho-

tărăsc să lucreze după pofta celor de la Peșta, ori de nu răsboiul de mörte,

Am putea înșira numeroase exemple spre a dovedi că, în general, întru cât privesce mai cu seamă țerile mici, tractatele de comerțiu le garantează stabilitate însă, bine înțeles, cu reserve ca cei mari să poată călca învoiala când le convine.

Afară de aceasta dacă tractatul de comerțiu s'ar încheia numai cu o singură țară tot s'ar mai putea vorbi de oare-care stabilitate ; dar nu este așa. Nevoiți a încheia tractate de comerțiu cu multe State, suntem obligați a face concesiuni continue, concesiuni de cari se bucură și acele țeri cu cari ne-am învoit anterior, și aceasta în virtutea faimoasei clauze a națiunei celei mai favorisate.

Incheiam un tractat cu Germania sau cu Francia ; în momentul subscrierei, grăul ori alte cereale, plătește la început, în acele țeri, 3 lei la suta de chilograme. Noi sperăm că această taxă va fi mănținută, când ne pomenim de o dată că se urcă la 5 lei, așa în cât grânele noastre nu

mai pot pătrunde în acele țări. Și ni s'a întâmplat nouă una ca aceasta, când Germania a urcat taxa vamală pentru secara spaniolă; ni s'a întâmplat și cu Austro-Ungaria care 'și-a modificat tarifele în mai multe rânduri; iar acum în urmă am pățit-o cu Franca, care, după ce dobândise tractatul provisoriu, a lovit porumburile cu o taxă care echivalează cu 25 la sută din valoare. Unde mai este dar stabilitatea?

Mai este de observat că adese-orî o țară când încheie un tractat de comerciū, crede că 'și asigurază un debușeu pentru cutare produse, România, bunăoră, pentru cereale și vite, și întemeiată pe această speranță face concesiuni, sacrifică chiar multe interese locale, numai și numai ca să 'și asigure desfacerea pentru marile sale articole de export. Ast-fel, în 1875 guvernul de pe atunci, sperând că a asigurat țării pentru deuce ani tîrgul Austro-Ungariei pentru cereale și mai ales pentru vite, a făcut atâtea și atâtea concesiuni în cât a lovit în existența lor o sumă de industrii, a im-

pedicat pe altele de a se înființa precum sunt industria petroleului, a făinei, a alcoolului și altele. Care a fost rezultatul atâtor sacrificii? Inchiderea granițelor pentru vitele noastre, cumpărarea cerealelor numai când cei din Austro-Ungaria puteau să desfacă pe ale lor, și ca încheiere o jertfire fără mai nici o compensațiune a o sumă de interese economice.

De când am rupt-o cu monarchia vecină perdut-am noi debușul pentru grânele noastre, de oare-ce de vite nu mai vorbim căci li se oprise intrarea? Nu numai că n'am perdut de bușul, dar ne-am deschis noi piețe de comerț pentru cereale, am dezvoltat fabricarea făinei, care a devenit un articol important pentru export.

Ast-fel dar siguranța desfacerei produselor, atribuite tractatelor de comerț, este în foarte multe cazuri ilusorie, și nu este de cât o amăgire pentru a face să cadă în cursă cei cari nu-și dau seamă despre cum se petrec lucrurile în practică. Și apoi, dacă este vorba de siguranță, vom cerceta mai jos dacă ea se poate do-

bândi numai prin tractate sau și prin alte mijloace, care nu compromit interese economice de întâia ordine.

Să trec la al doilea pretins avantaj: Tractatele de comerț dezvoltă și favorizează mai mult decât ori care alt regim vamal, exportățiunile unui Stat. Să cercetăm.

Proba cea mai sigură despre influența decisivă ce au tractatele de comerț asupra sporirii exportățiunii ar fi aceia de a se dovedi dacă încetând de a mai avea tractatul cu o putere oare-care printr'aceasta s'a și împuținat exportățiunea. Să luăm ca exemplu exportățiunile noastre.

Exportățiunile noastre în anii 1883—1889 au fost :

1883 . . .	220,650,279	milioane lei
1884 . . .	184,115,542	»
1885 . . .	247,968,201	»
1886 . . .	255,547,263	»
1887 . . .	265,726,613	«
1888 . . .	256,788,642	«
1889 . . .	274,167,146	«

Până la jumătatea anului 1886 noi am avut în lucrare convențiunea comercială cu Austro-Ungaria ; la a-

ceastă dată expirând termenul convențiunei și neputând ajunge la o înțelegere cu monarhia vecină, am rămas liberi, uniți și alții, și am aplicat tariful general.

Noi, până la 1886, exportam în Austro-Ungaria până la 80 milioane lei în cereale și alte produse; de atunci exportul a căzut la 13 milioane lei pe an.

Este întrebarea: prin faptul că am pierdut în mare parte piețele austro-ungare, imputănatu-s'a esportațiunile noastre? Cu alte cuvinte, ceea-ce până la 1886 vindeam în Austro-Ungaria rămas-a nevândut, și prin urmare suma generală a esportațiunilor noastre scădut-a?

Cifrele răspund că n'am pierdut nimic; din contra, esportul nostru, grație unei recolte mai bune, s'a urcat de la 247 milioane, ce era în 1885, adică în plin regim convențional cu Austro-Ungaria, la 274 milioane.

Ni se va obiecta, poate, că de și am esportat mai mult însă prețurile au fost mai scădute. Nici aceasta nu este esact, și dacă prețurile unui an au

C 20889

putut fi mai scădute, aceasta se datorește cu totul altor împrejurări de cât faptului că nu mai avem convențiuni cu vecinii noștri.

Iată care a fost prețul de mijloc al ectolitruului de grâu pentru anii 1885—1890.

Anii	Greutate in libre	Prețul ectolitruului
1885. . .	60—62	12,00 — 12,50 lei
1886. . .	61—62	12,50 — 13,00 »
1887. . .	60—63	11,80 — 13,50 »
1888. . .	62—63	12,40 — 13,20 »
1889. . .	60—61	11,60 — 12,00 »
1890. . .	60—63	12,00 — 13,65 »

Iacă acum și prețul de mijloc a porumbului.

Anii	Greutate in libre	Prețul ectolitruului
1885. . .	58—60	6,90 — 7,50 lei
1886. . .	59—62	6,80 — 8,00 »
1887. . .	61—63	5,90 — 7,35 »
1888. . .	56—62	7,20 — 8,40 »
1889. . .	60—61	6,90 — 7,30 »
1890. . .	61—62	6,80 — 8,40 »

Cifrele ne spun că nici prețurile de mijloc nu au scăzut după expirarea convențiunei comerciale a Austriei ; din contră, vedem că atât prețul

grâului cât și al porumbului aŭ fost mai urcat în anii după expirarea convențiunei comerciale.

Ce aŭ devenit produsele noastre pe care nu le-am mai putut desface în Austro-Ungaria? Aŭ apucat alte căi, de oare-ce nu piața Austro-Ungară este marele debușeu pentru cereale.

Dupe denunțarea convențiunei comerciale în 1886, parte din grânele noastre, care până aci se esportaŭ pentru Austro-Ungaria, se esportaŭ mai cu seamă pentru Anglittera și oare-care cantități pentru Francia, Belgia, Italia, Olanda.

De la 1884 până la 1886 exportățiunile noastre pentru Anglia variaŭ între 60 și 85 milioane lei. În 1886 de odată se urcară la 116 milioane și în 1887 la 154 milioane, adică se în-doiră.

În Belgia exportam pentru 9 milioane ; în 1886 și 1887 am exportat pentru 15 milioane, iar în 1888 pentru 31 milioane.

Pentru Italia exportam între anii 1884 și 1886 pentru 3 până la 12 milioane. În 1886 am exportat pentru 16

milioane și în 1887 pentru 17 milioane, aproape îndouit decât înainte.

Francia ne cerea cereale pentru 11 milioane în 1885; iar în 1886 ne cumpără pentru 29 milioane și în 1888 pentru 19 milioane.

Iată dar că cu toate că ni s'aũ închis granițele unui Stat mare, produsele noastre aũ fost vëndute tot atãt de bine ca și mai înainte. Nu este dar absolut exact cum că tractatele de comerciũ contribuiesc mai mult de cât ori-care alt mijloc la sporirea exportațiunei. Sunt alte împrejurări care pot desvolta saũ micșora exportațiunea, și nu un tractat de comerciũ va putea să distrugă efectele altor cause asupra exportațiunei.

Sã mai dãm un exemplu. N'avem noi oare un tractat de comerciũ cu Germania? La ce ne servește acest tractat cu privire la desvoltarea exportațiunei noastre, de oare-ce de abia am exportat în 1885 și 1886 pentru aproape 3 milioane și în 1887 pentru 8 milioane, pe jumătate pentru cât exportam în Belgia. Și cu toate acestea Germania trage foloase însemnate din

comerțul cu România, de oare-ce de unde în 1885 importam mărfuri germane pentru 41 milioane, în 1886 am importat pentru 73 și în 1887 pentru 90 de milioane.

Cu Franța n'am ajuns a ne înțelege să încheem un tratat în regulă și am trăit cu aranjamente comerciale provisorii, pe termen de șase luni; și cu toate acestea exportul nostru pentru această țară s'a urcat până aproape de 30 milioane, iar importul ei în România n'a trecut peste 25 milioane.

În resumat, fără a contesta oarecare înrîurire a tratatelor de comerț asupra dezvoltării exportățiunii, totuși este învederat că această înrîurire este departe de a fi hotărîtoare întru cât privește dezvoltarea exportățiunilor.

În fine se mai susține că tratatele de comerț contribuiesc, prin relațiunile ce creează, la statornicirea și menținerea păcii între popoare. Până astă-zi nu știu ca existența unui tratat de comerț să fi împiedicat un război, când acesta s'a crezut nece-

sar de către o putere óre-care. Negreșit că înmulțirea relațiunilor comerciale între popoare are o înriurire simți-toare asupra relațiunilor lor politice ; necontestabil că interesele economice reciproce atárnă greu în balanța decisi-unei de a se declara un rebel. Nu cred, cu toate acestea, că vre-un tractat de comerciú, orí-care ar n fost, ar fi pu-tut opri resbelele dintre Francia și Germania, precum iarăși nu cred că cu toate tractatele de comerciú se va putea împedta răsboiul ce pare că are să isbucnească.

Fără a contesta folosul relativ ce pot înfățișa tractatele de comerciú când sunt bine întocmite, corespundătoare cu interesele respective, nu împărtășesc părerea celor cari susțin că prin asemenea înviri internaționale se póte asigura stabilitatea în daraverile co-merciale, desvoltarea exportațiunilor și pacea între popoare. Mai mult, în unele împrejurări asemenea tractate pot fi nu numai păgubttoare dar și periculoase pentru interesele econo-mice ale unei țeri. Multe stat^{uri} și-au compromis interesele, au lovit în pro-

pria lor industrie, și-au ruinat industrii prospere numai prin concesiunile ce au făcut prin tractatele de comerț.

Regimul tractatelor de comerț este condamnat nu numai de un mare număr de bărbați de stat dar chiar de către știința pură. Economiștii ortodoxi nu admit utilitatea tractatelor de comerț, de oare-ce, după dânsii, schimbul trebuind să fie liber între diferitele regiuni ale globului, asemenea convențiilor nu mai ar avea nici o rațiune de a exista.

Economiștii impută tractatelor de comerț că consacreză tarife restrictive, înstrăinează acțiunea guvernelor, surescitează producțiunile pe care le favorizează, și reclamațiunile industriilor care nu sunt protegiate; în fine, că la expirarea lor, tractatele de comerț fac să se nască lupte de interese, de influențe și de stăruințe de care se folosește guvernul cel mai dibaci pentru a impune guvernului celui mai obsedat clause împovărătoare.

Tractatele de comerț cu tarife convenționale fiind o creațiune bastardă, un expedient întrebuințat în cele mai multe cazuri de cei mai dibaci și mai tari, pentru a amăgi pe cei mai simpli și mai slabi, nu pot fi adoptate de nici o țară care ține la libertatea sa de acțiune în scop de a-și ocroti producțiunea națională.

II

IMPREJURĂRILE NU SUNT FAVORABILE PENTRU A ÎNCHEIA TRACTATE DE COMERCIŪ.

Cu toate că nu pot recunoasce tractatelor de comerciŪ toate avantajiele ce li se atribue de către partisanii lor, totuși aceasta fiind o părere individuală, mă pun și în ipoteză că la noi s'ar admite că tractatele de comerciŪ favorizează întru toate interesele economice ale țerei. Întrebarea care se pune este: împrejurările sunt ele favorabile pentru ca România să încheie tractate de comerciŪ?

Din două puncte de vedere ni se impune cea mai înțeleaptă rezervă și cea mai scrupuloasă socotință cu privire la încheierea tractatelor de co-

merciu : 1. Transformarea noastră economică; 2. Transformările economice a întregii lumi.

Este de obște cunoscut că România până la 1886 nu a avut ceea ce se poate numi o programă economică-națională. Supuși, până la 1875, unui regim comercial bastard, fără scop, fără unitate, rezultat al coalizării intereselor puterilor mari, impus Turciei și indirect nouă, noi am muncit, am produs, cum ne-aș permis împrejurările, dezvoltând, pe cât era cu putință, producțiunea agricolă, provocați de cererile din afară. În industrie, foarte înapoiați, ne ocupam mai cu seamă cu industria casnică, cu o serie de meserii practicate mai toate în familie. Industria mare, ateliere, usine, în înțelesul occidental, mai nu aveam. Oricum ar fi fost însă, tot ne bucuram vedând că vechia noastră organizare industrială, întemeiată mai cu seamă pe munca în familie, pe ateliere domestice, mergea prosperând, pe cât ne îngăduiau împrejurările și starea noastră de cultură economică.

În 1875 intervine un factor nou în viața noastră economică, convențiunea comercială încheiată cu Austro-Ungaria. Indemnat de vederi mai mult politice de cât economice, guvernul conservator a crezut că ar fi folositor, în interesul recunoașterii autonomiei noastre politice, să trateze cu monarhia vecină. Austro-Ungaria, cunoscând slăbiciunea noastră, a consimțit a'i da satisfacere, și a încheiat acea cunoscută convențiune. Este îndoios, și după mine sigur, că n'am câștigat nimic politicesce, de oare-ce era o slabă mângăiere aceia că încheind convențiunea cu Austria, am făcut act de independență politică. Independența politică nu se putea întări prin faptul că am încheiat o convențiune de comerciū, de oare-ce știut este că noi în trecut am încheiat tractate politice și comerciale în toată forma și cu puteri mari. Dacă Turcia se îndărătnicea a călca drepturile noastre și a juca copilăresce un rol de suzerană, nu prin convențiunea din 1875 s'ar fi putut face să înțeleagă

cei de la Constantinopol că nu știu ce fac. Și dovadă despre aceasta este că cu toată convențiunea noi am rămas politicesce tot ce eram mai înainte, cu singura deosebire că ne compromisesem interesele economice. A trebuit războiul de la 1877 ; a trebuit ca armata română să lupte cu atâta bravură și atâta succes, pentru ca nu numai Turcia, dar prea mult complesantele puteri ale Europei, să recunoască că aci la gurile Dunărei, trăiesce un popor care avea consciința de drepturile sale și scia să le apere cu sângele său.

Politicesce nulă în efectele sale, convențiunea comercială a dat o nenorocită direcțiune politiceii noastre economice. Deschiđend, fără nici o rezervă, granițele noastre importațiunei austro-ungare, țara a fost inunđată de la început nu numai cu articole de industrie cari nu se fabricau la noi, dar cu cele mai mici obiecte fabricate până atunci de meseriașii români și în familie. Nu s'a lăsat un obiect de fabricațiune casnică care să nu se trimiță de către fabricile austro-un-

gare ; s'a mers până a se imita de fabricanții cei mari chiar vechile și tradiționalele noastre velinți, scoarțe, și altele. Fabricile de confecțiuni din Viena și Pesta ne fabrică până și costumele cele mai de rând, așa că totă brasla croitorească se vedu rămasă fără lucru. Cismăria și tăbăcăria noastră, relativ prospere, dispărură mai cu desăvârșire, așa că până și țeranii se încălțau cu cisme și pantofi lucrați la Brașov, Pesta și Viena. Industrii, ca fabricațiunea făinei, a alcoolului, a petroleului fură isbite de moarte prin concurența vecinilor noștri.

Era ușor de prevădut că industria noastră nu putea să reziste loviturilor ce i se da. N'a trecut mult timp și ceea ce mai exista din trecut dispăru mai cu desăvârșire, iar populațiunea noastră industrială, rămasă pe drumuri, fu nevoită să trăiască de astăzi pe mâine, părăsindu-și vechile sale îndeletniciri. Se îndeplinise dorința vecinilor, aceia ca Românii să 'și vadă de plug și să lase a fi aprovizionăți de fabricile de peste Carpați. Ori-ce spirit de întreprindere peri ; ori-ce

aspirațiune către întemeierea unei industrii naționale dispăru ca un vis.

Cu privire la agricultura noastră, care se pretindea că are să ia un avânt puternic, mulțumită convențiunei comerciale, de abia trecură câțiva ani și vitele noastre fură respinse la granițele austro-ungare, sub pretextul că molipsesc vitele din monarchie. Griu și porumb ni se cumpăra atunci când cerealele austro-ungare puteau fi desfăcute în Occident, precum și parte a fi prefăcute în făină și alcool spre a fi exportate sub această formă tot pentru România.

Cele-l-alte puteri încurajate de exemplul Austro-Ungariei, încheiară și dâensele convențiuni cu România, rupând fie-care noi concesiuni. Așa că treptat piețele noastre deveniră un loc de concurență între producătorii europeni.

Vroind nevroind trebuia să îndurăm această stare de lucruri creată prin convențiunea încheiată cu Austro-Ungaria. Am răbdat, nu însă fără a ne îngriji de viitor, de oare-ce toți ne incredințaserăm că pe această cale ne

îndreptam spre un dezastru economic. Guvernul liberat se pregătesce și așteaptă cu o legitimă nerăbdare expirarea convențiunei. El denunță această convențiune, și în 1886 inaugurează, pe cât împrejurările îi permiteau, noua politică economică, în vigoare până astăzi. Căutăm a ne înțelege cu Austro-Ungaria, luând de normă noua noastră politică economică; toate încercările rămân zadarnice, și de atunci până astăzi se aplică productelor austro-ungure taxele tarifului nostru general.

Se pare că cererile noastre au fost drepte, de oare-ce au fost recunoscute și adoptate în toate tractatele de comerț ce am încheiat de la 1886 până astăzi. Insuși Englitera și Germania ale săror convențiunii expiră în 1891, au consimțit ca, în schimbul unor concesiuni puțin vătămătoare pentru industria noastră, să modifice convențiunile ce aveam cu dênsele în interesul cerințelor noastre.

Reforma economică aplicată în 1886, a creat o nouă situațiune producțiunei noastre. Mulțumită ocrotirilor a-

cordate, o sumă de industrii, mari și mici, au fost înființate. Fabrici de făină de petroleu, de postavuri, de hârtie, de săpun, de lumânări, de confecțiuni, de cismărie, de curelărie, de mobile de lucș și ordinară, sunt în plină activitate. Localități dezerte până la 1886, precum este Valea Prahovei, sunt astăzi populate în toată întinderea lor de tot felul de fabrici. În București, Ploesci, Buzău, Iași, Bêrlad și aiurea un roi de fabrici și de ateliere domestice, produc felurite articole industriale. Însăși rapoartele consulatelor austro-ungare recunosc că sub ocrotirea regimului inaugurat la 1886, industria română a luat un avânt la care nimeni nu se aștepta.

Aceasta fiind situațiunea, este de sperat că, ori-care ar fi guvernul țerei, nu ar îndrăsni să o răstoarne, inaugurând un regim economic după tipul celui de la 1875. Sunt interese mari angajate; sunt capitaluri considerabile închise în întreprinderi industriale; este o populațiune întrégă care trăește din munca industrială; cine ar cuteza oare să isbească în atâtea inte-

rese? De sigur nimeni, căci ori-cine ar fi acela, ar fi întâmpinat cu un strigăt general de protestări.

Mai pot exista deosebiri de vederi în cestiuă politice; cetătenii se pot împărți la cutare alegere; suntem încredințați însă că, atunci când ar fi vorba de a se lovi în interesele noastre economice, toți, de la mic la mare, ar face una și s'ar împotrivi.

Pentru a putea urma cu succes opera de transformare economică, de-abia începută la 1886, trebuie să ne păstrăm, pe cât se poate, libertatea de acțiune, lucru ce cu greu se poate avea sub regimul tractatelor de comerț însoțite de tarife convenționale. Dovada cea mai pipăită este faptul că, cu totă dorința și buna-voința noastră, nu am putut ajunge la o înțelegere cu Austro-Ungaria. Pentru ce? Pentru că noi am stăruit să se respecte noul nostru regim economic, iar vecinii noștri n'au voit cu nici un preț să recunoască că România are interes să aibă o industrie națională.

Sunt încredințat că vom întâmpina dificultăți de aceiași natură când v'am

trata și cu alte puteri. Fie-care va ține să știrbească noul nostru regim vamal, una mai mult, alta mai puțin; așa că edificiul nostru economic, de abia început, va fi expus a fi sdruncinat și compromis.

Rămânând liberi, vom proceda după cum ne vor povățui interesele noastre agricole, industriale și comerciale. Vom căuta a ocroti ceea-ce vom afla cu cale că merită să fie protegiat, însă nu vom merge nici o dată până acolo în cât să periculăm interesele agriculturii noastre.

Iată pentru ce cred că în perioada de transformare economică în care am intrat, avem nevoie de a fi stăpâni pe acțiunea noastră; iată pentru ce susțin că nu avem nici un interes care să ne îndemne a reintra sub regimul tractatelor de comerț cu tarife convenționale. Nu merg până a susține că acest regim să fie definitiv, de oare-ce în materie economică regimul se transformă treptat cu progresul ce face o națiune.

Susțin însă că pentru un număr de ani, România are neapărată nevoie de

a fi liberă în acțiunile sale, căci nu mai ast-fel va putea lucra după cum o vor povățui interesele și repeșile transformări economice ce se petrec în lumea întreagă.

* * *

Trec la a doua împrejurare care ne impune a nu ne lega cu nimeni, la transformarea economică ce se petrece în lumea întreagă.

Odinioară, când trăiam izolați; când relațiunile noastre comerciale cu străinătatea erau foarte mărginite, putem, până la oare care grad, să nu ne preocupăm de prefacerile economice ale altor state. O asemenea atitudine nu o mai putem avea astăzi. Situațiunea politică câștigată prin proclamarea independenței și a Regatului; desvoltarea producțiunei noastre agricole și a comerțiului nostru de exportatiune; intrarea în relațiuni reciproce de comerț cu toate țările Europei, toate aceste împrejurări și altele, ne impun datoria nu numai de a urmări pas cu pas toate prefacerile economico-soci-

ale cari se fac în alte țări, dar de a ne povățui în acțiunea noastră după aceste prefaceri. De aceea cred util a arunca o repede privire asupra stărei economice a celor alte popoare; asupra transformărilor petrecute cu atâta repeđiciune în cel din urmă pătrar al secolului, precum și asupra aspirațiunilor și tendințelor economice ce se desvăluie pe fie-care ți în toată lumea.

Progresul economic se socotea odinioară ca apanagiul aproape exclusiv a câte-va popoare civilizate și în particular al Europei occidentale. 'Mi aduc aminte că pe la 1860, când o parte din presa francesă luptând pentru protecțiunea agriculturii și industriei naționale, se sforța să demonstreze că nu va trece mult timp și agricultura francesă va fi apăsată și în parte ruinată de concurența Rusiei, a Statelor-Unite și a altor țări; că industria francesă va întâmpina greutăți mari din cauza concurenței ce i se va face nu numai de țările europene dar și de America; la aceste temeri, economiștii liber-schimbiști respondeau cu ironie că acestea sunt sperieturi protecționiste.

Până într'atât 'i amăgise dorința de a vedea triumfând în toată Europa și în toată lumea principiul libertății absolute a comerciului, în cât nu admiteaă cu nici un chip că Rusia și Statele-Unite vor ajunge vre-o-dată să aducă pierderi mari agriculturii franceze. Se făceaă socoteli peste socoteli și toate ajungeaă la aceeași conclusiune: nu aveți să vă temeți de concurența străină. De abia trecuseră dece ani și deja agricultorii francezi se plângeaă că nu mai pot lupta cu greutatele ce'i apasă; că concurența produselor agricole străine 'i ruinează. Anchete serioase aă dovedit că acele plângeri erau întemeiate. Situațiunea a devenit atât de gravă în cât guvernul frances a trebuit să înființeze taxe grele asupra cerealelor și alte produse agricole străine importate în Francia.

Aceia ce s'a întemplat Franciei, s'a întemplat treptat și altor State mari din Europa, așa că de câți-va ani se vorbește despre coalisarea Europei Centrale spre a se apăra contra concurenței americâne.

Europenii, în general, în îngânfarea lor, au crezut că descoperirile cele mari ale științei, aplicate la producțiune, vor fi mai pentru tot-d'a-una monopolul lor. Că alte țări din Europa și Statele-Unite ale Americii, vor rămânea înapoiate ; că Australia, Indiile, China, Japonia, Africa, vor rămânea pentru mult timp populate cu oameni primitivi, cu deprinderi patriarcale, servind de centruri economice pentru desfacerea produselor industriei europene. Această credință era atât de înrădăcinată, în cât se lua în glumă scriitorii mai pătrunzători cari lăsa să se întrevadă că va veni un timp când neamurile străine din cele-l'alte continente vor disputa pâinea de toate țăările europenilor.

Pe când europenii se legăna cu asemenea amăgitoare speranțe, lumea extra-europeană, în particular Statele-Unite ale Americii, lucra din răsuflare pentru a-și înmulți și a-și perfecționa toate mijloacele cari sporesc și eflinesc producțiunea. Intre acestea,

mijloacele de transport s'au bucurat de o particulară sollicitudine.

Căile de transport au fost și sunt privite, cu drept cuvânt, ca unul dintre principalele, dacă nu ca principalul mijloc al dezvoltării economice. Oricare ar fi progresul ce ar realiza un popor în agricultură și industrie, el nu poate prospera dacă ar fi lipsit de căi de comunicațiune. De aceea vedem că din cea mai adâncă vechime și până astăzi popoarele au căutat să înmulțească și să perfecționeze mijloacele de transport.

Dacă agricultura și industria americană au ajuns la așa grad de prosperitate ; dacă exportățiunile americane îngrijesc întreaga Europă, și fac pe unele state să cugete la un fel de coalițiune vamală contra Statelor-Unite ale Americii ; dacă într'un cuvânt Statele-Unite au ajuns în atât de scurt timp să întreacă în producțiune pe multe din vechile țeri europene, acesta o datoresc în mare parte minunatelor căi de transport pe uscat și pe apă.

S'ar crede că Europa este mai avută

în drumuri de fer de cât Statele-U-nite ; amăgire profundă ; ele aū ca 12,000 de kilometri mai mult de cât întreaga Europă. După Lefèvre și Gerbeland lungimea liniilor de drum de fer a principalelor State este :

	<u>Chilometri</u>
Statele-Unite	207,598
Germania	37,535
Francia	32,491
Englitora	30,849
Austria	22,613
Italia	10,534
Spania	9,185

După aceiași autori Canada posedă 17,000 kilometri, Brasilia 7,062, Mec-sicul 5.600, Republica Argentina 5,484, Indiile engleze 19,368, Australia 12,220, etc. etc.

Construcțiunea drumurilor de fer costă mult mai puțin în cele-l-alte Continente de cât în Europa, de oare-ce și locurile sunt mai șese și pământul mai efin. Pe când prețul de mijloc chilometric în Europa este de 372,850 lei, în cele-l-alte țeri este numai de 196,075 lei. Aceasta explică pentru ce în țerile extra-europene și mai cu

seamă în Statele-Uniie se construesce mai mult de cât în Europa. În perioada de la 1880—1885 s'a construit în Europa 22,000 kilometri, iar în Statele-Unite 60.000 de kilometri.

În paralel cu căile ferate s'a dezvoltat marina comercială. Așt-fel, de unde în 1850 corăbiile cu pânze represintă o capacitate de 216,000 tone, iar vapoarele 6,383,900 tone, în 1886, corăbiile cu pânze înfățișau o capacitate de 7,396,200 tone, iar vapoarele 12,002,800 tone.

Superioritatea Americanilor se constată și în mijloacele de transport pe apă ca și pe uscat. Relativ tot ei au mai multe vapoare și corăbii cu pânză.

În asemenea condițiuni nu trebuie să ne prinďă mirarea dacă Americanii au ajuns să eftinească în atât transportul productelor în cât mai nimeni în Europa să nu mai poată să le facă concurență.

Dacă superioritatea mijloacelor de producere ale Americanilor s'ar mărgini numai la căile de comunicațiune, tot pare că ar mai merge; din nefe-

ricire Europeanii suportă sarcini publice necomparat mai grele.

De când Europa trăește sub sistemul așa numit al păcei armate, impozitele aũ crescut într'o proporțiune necunoscută până astă-đi, iar milioanele de soldați ținuți sub drapele, privează agricultura și industria de cele mai viguroase brațe.

Sarcinele care apasă mai toate Statele europene sunt necunoscute Americanilor și altor popoare. Europa datora în anii din urmă respectabila sumă de *una sută două-deci și șapte de miliarde!* sumă repărțită între diferitele State în proporțiunile următoare :

	Capital	Interese și amortisamente
Francia	37,500,000,000	1,336,000,000
Rusia.	18,750,000,000	1,038,000,000
Englitora	18,750,000,000	737,000,000
Italia	11,250,000,000	532,000,000
Austro-Ungaria	11,250,000,000	389,000,000
Germania	10,000,000,000	377,000,000
Alte State din Europa	19,612,000,000	934,000,000
Total.	127,112,000,000	5,343,000,000

România, la rëndul său, datoresce

934.718.000 lei și plătesce o anuitate de 61.432.000 lei.

Această enormă datorie repartită dupe numărul populației fie-căruia Stat, represintă pentru fie-care locuitor datoria următoare :

Francia	987 lei de cap.
Englitora	500 „ „
Italia	375 „ „
Austro-Ungaria	275 „ „
Rusia europeană	212 „ „
Germania	213 „ „
Statele-Unite	90 „ „
România	170 „ „

Dobândile și amortismentele represintă, pentru fie-care locuitor, sumele următoare :

Francia	33,75 lei
Italia	17,50 „
Englitora	16,25 „
Austro-Urgaria	13,75 „
Rusia	10,00 „
Germania	7,50 „
Statele-Unite	4,00 „
România	11,18 „

Compare, drămuiască cititorul situațiunea comparativă, din punctul de

vedere al datoriei publice și rostească-se dacă nenorocitul producător european mai poate lupta cu sorți de reușită contra vigurosului său concurent american.

Dar alături cu sarcinile ce impune datoria publică, cheltuețele diferitelor state europene mai sunt îngreunate afară din cale prin bugetele militare. Armata costă, anual, sumele următoare :

Rusia	982	milioane lei	pe an
Francia	859	„	„
Englitora	740	„	„
Italia	539	„	„
Germania	542	„	„
Austria	342	„	„
Turcia	200	„	„
Spania	200	„	„
România	38	„	„
Alte 15 state europene	324	„	„

Încă un condei de aproape *cinci miliarde* cheltuite anual pentru întreținerea a 26 milioane oameni, cari înfățișează efectivul total al trupelor europene pe picior de război.

În această risipă de miliarde România figurează cu rotunda sumuliță de

38 milioane lei la budgetul ordinar.

Pe când Europa se ruinează plătind la anuități și întreținând soldați, Statele-Unite de abea dătesc 5 miliarde lei pe care 'i-ar fi putut plăti, dacă alte interese n'ar fi intervenit. In tot casul peste deuce ani Americanii vor rămâne curați de ori-ce datorie publică.

Când Francesul plătesce 24 lei 40 anual pentru întreținerea armatei, Englesul 21 lei; iar Germanul 25 lei 20, Americanul de abia suportă o sarcină de 4 lei 50, de oare-ce Statele-Unite întrețin numai 27,000 soldați ! întreb : Cum vroiți ca nenorocitul producător european să mai poată lupta contra trebuinței europene ?

Și cu toate aceste sarcini care împovărează producțiunea europeană ; cu toate înlesnirile de care se bucură producătorii americani, totuși Statele-Unite nu numai că nu deschid porțile concurenței europene, dar se închid cu tarife cari sfidează ori-ce concurență.

Dacă americanii insuflă atâta îngrijire europenilor, va veni un timp

când alte popoare le vor face o concurență tot atât de ruinătoare.

Ca mâine Asia și Africa vor inunda Europa cu produsele lor. Sute de milioane de brațe cari astăzi muncesc mai mult pentru a'și întîmpina mărginitele lor trebuinți, vor produce pentru esportăriune în vederea piețelor europene.

Și este de notat că toate aceste popoare nu se mărginesc, după cum credeaŭ economiști, numai la o primitivă exploatare a pământului, din contra, ele 'și însușesc treptat toate îmbunătățirile introduse în agricultura europeană. Afară de aceasta, toate aceste neamuri ambiționează a deveni industriale, imitând întru aceasta tot pe europeni.

Succesul strălucit al Americanilor în industrie, stimulează și încuragiază pe Chinezi, Japonezi, Indiani și câte alte popoare, să'i imiteze. Ceea-ce se petrece de câți-va ani în Japonia, cu privire la transformarea economică, ne pot da măsura la ce ne putem aștepta peste cât-va timp.

Sistemul vamal protector practicat,

cu un succes fără precedent, de către Statele-Unite, a făcut ca toate țările noi, începând cu coloniile engleze din Australia, să adopte o legislațiune analogă cu a Americanilor.

Economiștii sperau că protecționismul este trecător în Statele-Unite; că experiența va convinge pe Americani că țara lor nu poate prospera cu un asemenea regim vamal. Americanii au fost de altă părere. Curentul protecționist este atât de puternic în cât la cea din urmă alegere președentială, fostul președinte Cleveland a căzut pentru că se rostise pentru o reducere a taxelor vamale. Mai mult: nu numai că vechiul tarif a fost menținut dar a fost și mai încărcat. În Septembrie 1890, Corpurile legiuitoare din Washington au votat, cu o majoritate de 151 voturi contra 79, bilul tarifelor, și bilul-Kinley după numele prepunătorului. În cele d'ânteiu zile ale lui Octombrie bilul a fost promulgat și imediat pus în aplicare. Telegrama care a adus această veste a căzut ca o lovitură de trăsnet peste

bătrâna Europă. Toți se întrebă ce este de făcut față cu această măsură care face aproape imposibilă ori ce exportare din Europa pentru Statele-Unite. Și în adevăr, cum se va mai putea exporta articolele cari sunt lovite cu taxe de 200 la sută din valoare!

Sub impresiunea măsurilor luate în America, diferite state europene vor căuta a'și asigura, prin tractate de comerț, debușuri chiar aci în Europa. Se vor întrece țările industriale, care mai de care, să dobândească avantaje pentru produsele lor; iar țările mai mult agricole vor forma obiectul acestei întreceri între puteri.

Intreb: într'un timp atât de turburat; într'o epocă când națiunile, fără excepție, tind a deveni industriale; când fie-care popor caută prin toate mijloacele să 'și asigure neatârnarea economică; când dicătoarea: fie-care la sine, fie-care pentru sine, a devenit norma după care să povățuiesc toate neamurile în organizarea lor economică; într'un timp, în

fine, de surprinderi care n'a existat de când este lumea, întreb dacă este momentul oportun pentru ca România să 'și înstrăineze libertatea sa de acțiune, să se lege prin tractate de comerciū? Cred că ori-ce om cunosător de ceia ce se petrece în lume; ori-ce om prevădător și gelos de prosperitatea neamului său va răspunde că nu.

Suntem în situațiune de a putea aștepta rezultatele acestei gigantice lupte economice ce s'a încins între popoare. Țară agricolă, înainte de toate, vom beneficia din noua situațiune produsă prin rigurosul protecționist al Americanilor. Europa fiind nevoită să ia măsuri de apărare contra concurenței americane, va înființa taxe urcate pentru grânele Statelor-Unite. Ast-fel fiind, cerealele noastre se vor putea desface și cu mai multă înlesnire de cât până acum. Dacă noi am putut esporta tot ceea-ce ne-a prisosit, și cu prețuri îndestul de avantajoase, atunci când Americanii inundă Europa cu produsele lor agricole, de sigur că vom esporta cu mai

mare folos acum când importarea grânelor americane va întâmpina multe greutăți.

De aceia repet : să nu ne grăbim ; să așteptăm până când atmosfera economică, atât de turburată, se va însenina și atunci vom vedea ce este de făcut. Să lucrăm cu bărbăție pentru a ne perfecționa agricultura, sporind calitatea și cuantitatea produselor noastre ; să încurajăm industria națională și să fim încredințați că nu ne vom căi pentru că nu ne-am legat prin tractate de comerț.

III

REGIMUL CARE AR PUTEA INLOCUI TRACTATELE DE COMERCIÛ

Am auzit de multe ori dicându-se : «Cum vom putea trăi fără tractate de comerciû ? Când nu am mai fi legați cu alte țeri prin tractate, nu vor închide oare granițele lor produselor noastre ? » S'ar părea că cei cari rostesc asemenea cuvinte cred că de când e lumea diferitele popoare au fost legate între dênsele prin tractate de comerciû ; că în timpul de față toate statele sunt legate între dênsele prin asemenea tractate.

Dar mai ânteiû să lămurim bine ce este un tractat de comerciû. La noi, cari de abia de la 1875 am început a încheea convențiuni și de la 1886 trac-

tate de comerț, multă lume crede că un tractat de comerț este numai aceea învoire între două țări cu privire la comerțul lor de import și de export, învoire pe lângă care, între altele, trebuie neapărat să fie anexate tarife convenționale. Cu alte cuvinte, dacă un tractat nu cuprinde tabele de tarife prin care să fixeză taxe mici scădute pentru un număr oarecare de articole, o asemenea învoire nu se poate numi tractat de comerț. Eroare profundă care a dat loc la multe neînțelegeri și care a făcut și face pe mulți să creadă că de când numai avem tractat de comerț cu Austro-Ungaria, au încetat orice relații comerciale între noi și vecinii noștri. Cu toate că nu am putut ajunge a încheia un tractat cu monarhia vecină, totuși în 1887 Austro-Ungaria a exportat pentru România mărfuri în valoare de 53,455,220, iar noi am exportat pentru Austro-Ungaria produse pentru 21,229,030 ; în 1888 am importat peste aproape 51 milioane și am exportat peste 13 jum. milioane.

Tractatele de comerț sunt de două

feluri : tractate cu tarife convenționale, și tractate simple prin care se acordă tratamentul tarifului general. Prin cele d'ântâiū părțile contractante 'și conced reciproc scăderea taxelor din tariful lor general pentru oare-care articole. Așa, spre exemplu, Francia scade taxele sale pentru grânele noastre, iar noi scădem taxele noastre pentru mătăsăriile franceze. Prin tractatele simple nu se acordă nici-o scădere de taxe, dar se aplică mărfurilor taxele vamale ce se aplică și altor țeri. Cu alte cuvinte tractatele simple nu fac deosebire, acordă același tratament vamal. In cas de urcare sau scădere a unora dintre taxele vamale, atât scăderea cât și urcarea se aplică la tôte țerile de o potrivă.

Statele-Unite, Rusia, Germania și alte țeri nu aū tratate cu tarife convenționale, ele acordă Statelor cu care încheie vre-un tractat unul și acelaș tratament vamal ; și dacă introduce vre-o schimbare în tarife, taxele cele noui se aplică la toate țerile.

Prin tractatele simple fiă-care țară 'și păstrează libertatea sa de acțiune ;

poate urca sau scădea tarifele după cum o povătuiesc interesele sale. Astfel vedem pe Rusia care de și are tractate încheiate cu unele țări, aceasta nu o împiedică de a și schimba tarifele ori când află cu cale. Tot asemenea Statele-Unite și Germania.

După cum se poate vedea există o deosebire fundamentală între tractatele de comerț simple și între acele însoțite cu tarife convenționale. Prin cele din urmă te legi pe termene îndelungate că vei aplica cutare și cutare taxe scădute, iar prin cele d'ântei rămâi liber să faci cum îți dictează împrejurările.

Aceste deslușiri date, reviu la cestiune: Cu ce regim să înlocuim tractatele de comerț?

Părerea mea ar fi că de o dată să nu ne mai legăm cu nimeni prin tractate de comerț; să așteptăm ca transformările care se prepară în Europa să ia un sfârșit și după aceasta vom cugeta ce avem de făcut. Până atunci vom trăi sub regimul tarifului nostru autonom, adică vom aplica ace-

leași taxe asupra tuturilor mărfurilor fără deosebire de provenință

Pentru ca un asemenea regim vamal să nu ne vatămă interesele, tariful autonom trebuie alcătuit numai în vederea protecțiunei industriei noastre naționale și în interesul fiscului. Nu avem nici un interes ca să înscrim taxe prohibitive ; din contra, taxele protectoare să nu fie mai urcate de cât se va afla cu cale pentru ca diferitele noastre industrii să poată fi ocrotite ; iar pentru mărfurile pe care nu le producăm, pe acelea le vom taxa numai în interesul fiscului nostru.

Tariful nostru autonom trebuie întocmit în așa mod în cât fie-care să recunoască că nu am urmărit vre-un scop de răsbunare sau de represalii, că ne-am mărginit a ocroti interesele noastre. Un asemenea tarif bine echilibrat, va fi primit de toate țările și înainte de toate de Englitera cu care avem cele mai mari daraveri comerciale

În schimbul acordării tarifului nostru autonom cele-l-alte țări urmează să ne acorde tratamentul cel mai fa-

vorabil ce vor fi acordând altor națiuni. Să presupunem însă că s'ar afla vre-un Stat care mulțumindu-se pe tariful nostru general, nu ne-ar acorda tratamentul cel mai favorabil, ba poate chiar că ar aplica unora dintre produsele noastre un regim excepțional. În asemenea împrejurare trebuie să ne rezervăm, prin legea vamală, dreptu de a putea majora taxele tarifului nostru autonom cu câte procente ne va conveni și pentru articolele ce se va afla de cuviință. Numai cu modul acesta ne putem pune la adăpost contra unor măsuri ca acele cari au fost luate de unele State contra produselor noastre.

În Franța, d. Méline, fost ministru al agriculturii, a propus înființarea a două tarife, un tarif *minimum* și un tarif *maximum*. Tariful *maximum* s'ar opune tuturilor națiunilor cari ar refuza Franței avantajele pe cari le fac altora sau a căror regim economic ar fi prea aspru pentru producțiunea franceză.

În cât despre tariful *minimum*, el ar trebui să fie în fond adevăratul tarif, tariful tip pe lângă care tariful

maximum ar fi un tarif de majora-
țiune. Acest tarif minimum trebuie să
fie în deajuns de urcat pentru ca să
asigure o apărare indestulătoare mun-
cei naționale. D. Méline nu este par-
tisan al prohibițiunii, însă dorește ca
Francezii să poată lupta cu concu-
renții lor în condițiuni egale.

În fond ceea-ce propune d. Méline
echivalează cu dreptul de majorare
ce se lasă puterei executive în țările
unde se aplică tariful general.

Vederile d-lui Méline cu privire la
viitorul regim vamal al Franciei sunt
împărtășite de majoritatea Corpurilor
legiuitoare, și au contribuit a deter-
mina un puternic curent contra re-
înnoirii tractatelor de comerț. Gu-
vernul francez a adoptat deja vederile
d-lui Méline și negreșit că Corpurile
legiuitoare le vor împărtăși la rân-
dul lor.

Sunt dar de părere ca pentru un
timp oare-care România trebuind să
rămăie liberă de orî-ce legătură pe cale
de tractate de comerț, interesul nos-
tru este să ne mărginim a avea un
tarif autonom bine alcătuit și dreptul
de majorare a acestui tarif.

IV

TARIFUL NOSTRU VAMAL

În ipoteza că s'ar admite în principiu ca România să nu se mai lege prin tractate de comerț însoțite de tarife convenționale, cu alte cuvinte, când s'ar adopta regimul autonomiei vamale, se naște întrebarea: cum ar trebui să fie alcătuit tariful nostru vamal?

Recunosc că întoșmirea unui bun sistem vamal este o lucrare dintre cele mai grele de alcătuit. Ori cât ar fi de competenți oamenii însărcinați cu o asemenea lucrare, cu greu vor putea reuși să împace toate interesele. De aceea în materie de tarife vamale po-

vătuitorul cel mai sigur este interesul general, interesul național.

Ar întâmpina o sumă de dificultăți cel care s'ar încerca să concilieze toate interesele. Agricultorul cere să se ocrotească prin taxe urcate toate produsele cari ar putea suferi prin introducerea produselor străine de aceeași natură. La rândul său fabricantul și meseriașul, vor cere să se scutească de ori ce vamă toate materiile prime de cari au trebuință pentru fabricatele lor; comerciantul ar dori ca negoțul să fie cu desăvârșire liber; ca mărfurile de ori-ce natură să poată intra și ieși fără ca să fie împedicate prin taxe vamale; în fine consumatorii interesați ca să 'și procure obiectele de cari au trebuință, cu prețuri cât s'ar putea mai reduse, vor cere negreșit ca de o parte să se împiedice exportarea produselor pentru ca prețurile să fie mai scădute, iar de alta ca importarea mărfurilor străine să fie absolut liberă pentru ca producătorii indigeni să scadă de nevoie prețurile. La rândul său guvernul nevoit

să țină seamă de veniturile ce îi procură vămile, va stărui să se înființeze taxe vamale.

Intins din toate părțile, de toate interesele, alcătuitorul de tarife vamale nu ar mai ști încotro să mai apuce, ce direcțiune că dea lucrării sale.

Pentru a împăca pe cei cari cer libertatea absolută a comerțului, ar trebui ca vămile să fie cu desevêșire desființate. Acesta susțin economiștii liber-schimbisti. Până astăzi nici un Stat din lume nu le-a dat ascultare. Singura țară unde comerțul este mai liber este Anglittera. În această țară nu există taxe protectoare pentru industria națională, pentru cuvântul foarte simplu că industria englesă este atât de înaintată în cât poate lupta contra concurenței din afară. Cu toate acestea, există și în Anglittera taxe foarte urcate asupra produselor de consumațiune, precum sunt spirtul, vinul, tutunul, cafeaoa, ceaiul și altele. Aceste taxe produc Statului engles un venit de peste 500 milioane lei.

Suprimarea vămilor sau reducerea taxelor vamale la cifre cu totul neînsemnate, ar produce mai cu seamă, în țările începătoare în industrie, desființarea tuturilor industriilor existente și neputința de a se mai înființa altele în viitor. Pe lângă aceasta, toți lucrătorii întrebuițați în fabrice, toți meseriașii ar rămânea fără lucru. Se va obiecta că lucrătorii aceștia se pot întrebuița în agricultură, de oare-ce la noi nu avem în de ajuns brațe pentru cultura pământului. La această vom răspunde, că afară de unele epoci ale anului, mai cu seamă pe timpul seceratului, nu se simte atâta lipsă de brațe cât se pretinde. Dar în fine, admitând că ar lipsi brațele agriculturii, ar putea oare cine-va sili pe locuitorii orașelor să se strămute la țară, să se apuce de agricultură? Și apoi agricultura este ea o artă care se poate practica fără nici o preparațiune prealabilă? Poate omul să devie de astă-dî până mâine un bun cultivator?

De altă parte voiți observa că la noi nu poate fi cestiunea de a face

din târgovești cultivatori de pământ; din contră, interesul populațiunei rurale este de a se aplica și densa la oare-care industrii, a căuta să și poată întrebuința timpul de patru și cinci luni când lucrările agricole încetează.

Intru cât privesce interesele consumatorilor, apărați cu atâta căldură de partisanii libertății absolute a comerciului, este în destul să observez că într'o țară toți locuitorii sunt producători și consumatori; prin urmare nu poate fi vorba numai de consumatori când sunt în cestiune și interesele producătorilor.

De aceea cred că în materia de vamă să nu ne mai perdem timpul cu abstracțiuni, și aceasta cu atât mai mult că în țara noastră, afară de doctrinari și de nepricepuți, nimeni nu cere introducerea absolutei libertăți a comerciului, adică desființarea vămile. Din contră, de câți-va ani un puternic curent protecționist străbate țara în toate direcțiunile. Românii, dela mare până la mic, s'au incredințat că țara lor nu poate să se mărginească numai la munca agri-

colă, că interese de întâia ordine, economice și sociale, le impune înființarea unei industrii naționale. Ori, pentru a ajunge la un asemenea rezultat, țara trebuie înzestrată cu o legislațiune vamală protectoare. Odată acest principiu admis este rațional ca fie-care să se întrebe : care sunt bazele dupe cari trebuie să se povățuiască cei care să însărcinează cu alcătuirea tarifelor vamale ?

Protecțiunea vamală având de scop de o parte ocrotirea industriei naționale, de alta crearea de venituri pentru tesaurul public, se înțelege de sine că tarifele vamale trebuiesc întocmite în așa mod în cât să asigure o protecțiune eficace pentru industrie și cu venit în raport cu nevoile fiscului.

Protecțiunea care trebuie acordată industriei depinde de starea de dezvoltare în care se află industria țerei. Când o țară este cu toate începătoare în industrie și aceea țară are trebuință de o industrie națională, este firesc ca până ce acea industrie se va întemeia și se va împuternici, ea să fie susținută prin taxe vamale cari să o pună la

adăpost contra concurenței streine. Cu taxe mici cari ar permite introducerea, cu slabe sacrificii, a fabricatelor streine, nu se poate întemeia industria într'o țară. Nici un stat din lume, absolut nici unul, nu și-a putut crea o industrie serioasă, de cât protejind-o la început prin taxe aproape prohibitive.

Odată perioada de creațiune trecută; odată industria întemeiată și împuternicită, faxele vamale trebuiesc scădute până acolo în cât să se pôtă stabili echilibrul între producătorii naționali și producătorii străini. In această fază a industriei, fabricanți și meseriași nu pot cere să li se asigure cu ori-ce preț succesul; tot ce pot pretinde este de a fi puși în pozițiune să lupte în condițiuni de egalitate cu producătorii străini.

In România industria de abia a început să se nască. Sub regimul ocrotitor, inaugurat la 1886, capitaliștii și meseriașii dobândind încrederea că munca lor va fi protejată, au înființat un număr de fabrici și de ateliere. Ceea-ce există însă as-

tă-și este departe de a putea îndes-
tula trebuințele țerei. Prin urmare pe-
rioda de formațiune începută acum
câți-va ani, va continua încă mult
 timp. De aceea până când industria
se va întemeia și se va întinde, ea
are neapărată trebuință de a fi pro-
tegiată prin taxe vamale cari să o
asigure contra concurenței din afară.
Și pentru ca taxele vamale să nu jic-
nească nici un interes, alcătuitoii de
tarife vamale precum și legiuitorii cari
aș să le facă obligatorii, trebuie să
cunoască cât se poate de bine starea
industrii noastre și să o compare cu
starea industriei streine. În aceasta
trebuie să se țină seamă de deosebi-
rea ce există între costul de produ-
cere al fabricatelor din țară și a celor
streine. Mai departe, trebuie să nu se
scape din vedere superioritatea ce dă
unei industrii faptul că este vechie,
are experiența cerută, dispune de mij-
loace tehnice și bănești cu mai multă
înlesnire. Numai ținându-se seamă de
toate aceste împrejurări și de altele
pe cari nu le-am menționat, se poate
alcătui un tarif vamal care să prote-

jeze cu eficacitate industria națională.

O dată necesitățile industriei împăcate trebuie să ne întoarcem privirile și către trebuința fiscoi. Într'un capitol precedent am arătat cum până și națiunile cele mai înaintate în industrie, au ținut să și creeze venituri de la vamă. Nu pretindem ca Statul român să și rezime veniturile pe vamă; dar avem dreptul a cere ca, după pilda altor țări, și fiscul român să tragă din veniturile vamale un folos mai mare de cât acela cu care s'a mulțumit până astăzi.

Numai în cazul când tariful general autonom se va întocmi pe asemenea baze, adică ținându-se seamă de trebuințele industriei naționale și de nevoile fiscoi, numai atunci putem aștepta rezultate serioase cu privire la înființarea și dezvoltarea industriei naționale.

O observațiune înainte de a încheia: Din cele ce preced cred că cititorul s'a încredințat că nu urmărim de cât aplicarea unui tarif protector în marginele cerute de interesele industriei

noastre. Departe de noi ideea de a cere un tarif prohibitiv care ar isola România de țările cu cari are daraveri comerciale.

Așa am înțeles politica noastră vamală în trecut, tot asemenea o înțelegem și pentru viitor. Dovadă despre aceasta este în mare parte regimul vamal introdus în 1886 de către guvernul liberal, regim la a căruia înființare am contribuit.

Tariful autonom bine alcătuit, 'l vom aplica mărfurilor de ori-ce provenință, adică din toate țările, întru cât și cele-l-alte țări vor trata provenințele române de o potrivă ca pe acelea ale altor State. În cazul însă când vre-un Stat ar crede de cuviință să aplice un regim vamal excepțional pentru produsele române, supunându-le la supra-taxe sau la dispozițiuni prohibitive, în asemenea împrejurare trebuie să se dea mijloace de apărare guvernului. Pentru acest sfârșit legea tarifului vamal trebuie să cuprindă între alte dispozițiuni și pe aceia care să autorizeze guvernul să aplice supra-taxe sau chiar prohibițiuni asupra mărfurilor

saŭ a o parte dintre mărfurile de provenință din țările unde o parte saŭ toate produsele române vor fi supuse la supra-taxe saŭ la regimul prohibițiunei. Această dispozițiune este neapărată de oare-ce chiar astăzi sunt țări cu cari nu avem tractate de comerciŭ și cari nu se mărginesc a aplica produselor noastre taxele tarifelor lor generale, dar, le-a supus unui regim excepțional de supra-taxe și de prohibițiuni.

V

TREBUIŢELE ALIMENTARE ALE EUROPEI ÎN FAŢĂ CU PRODUCŢIUNEA SA AGRICOLĂ

Era în ajunul încheierii tractatului de comerciù între Franca şi Angli-
tera. Imperatorele Napoleon împins
nu atât de motive economice cât de
interese politice, doria să slăbească
întru cât-va regimul protector sub
care trăise până aci Franca. O mare
anchetă asupra cerealelor căuta să
stabilească condiŢiunile de producere
ale grâului, secarei şi altor plante.
Această operaŢiune statistico-econo-
mică se resimŢea de dorinŢa d-lui
Rouher de a dovedi că agricultura
francesă n'are să se teamă de concu-
renŢa grânelor străine, şi în special

ruse, române, ungare. În scurt, că după cum în Anglia agricultura n'a suferit, nu s'a ruinat după abolirea legii asupra cerealelor, de asemenea nici agricultura francesă nu are să se teamă că nu va putea trăi sub un regim mai liberal de cât acela al așa numitei *Scara mobilă*.

Triumfară optimiștii, liber-schimbistii și agricultura franceză se vedu lăsată întru cât-va la discrețiunea întâmplărei.

Pe timpul acela nici că se bănuia că alte țări vor veni să turbure liniștea liberilor-schimbisti. Singurul adversar erau câte-va țări din resăritul Europei. Statele-Unite ale Americii de și se ocupaă aproape exclusiv cu agricultura, totuși mai că nu conta în comerțul internațional al cerealelor. Așa că atunci când era vorba de concurența ce se poate face agriculturii franceze, temerile nu se depărtau afară din Europa.

Se credea încă pe timpul acela în monopolul ce pot avea o seamă de țări întru cât privesce producțiunea industrială. Așa, era admis în mod

axiomatic că industria englesă este destinată să îndeplinească mai toate trebuințele globului.

Europenii păreau atât de îngânați în cât nici admiteau că peste puțin timp neamuri pe cari ei le nesocoteau, au să le dispute piețele, să facă concurență nu numai agriculturii dar și industriei lor.

Se vede că îngâmfarea după cum întunecă vederea indivișilor, tot asemenea întunecă și pe a nașionilor. Se află și atunci oameni prevădători, cari prediceau întru cât-va ceea-ce are să se întempe; se află bărbați de Stat și publiciști, cari 'și deteră toată osteneala pentru a tempera atâtă încredere în sine. Toate de prișos : Europa îngâmfată credea că cât va fi lumea, ea va monopolisa știința și artele; că cele-l'alte continente vor rămânea simpli clienți ai bătrânului lor învățator; că progresul, el care nu cunoasce margini, s'ar opri la hotarele vechiului continent.

Ceea-ce trebuia să se întempe, s'a și întemplat : lumea a mers înainte ; agricultura a luat o dezvoltare însem-

nată nu numai în Statele-Unite, dar în Indii, Australia, Republica Argentina, și alte țări. Comerțul internațional de cereale a ajuns să ocupe locul de onoare în schimburile internaționale ; iar agricultura europeană, în contra prevederilor optimiștilor de la 1860, este ținută să lupte cu concurența universală. În această privință cităm cu plăcere cuvintele d-lui Neumann-Spallart, unul dintre economiștii și statisticii frunțași ai Austriei :

«Nici o ramură a producției n'a mers atât de iute și nu s'a înălțat atât de sus ca aceea a cerealelor. Acum un secol, Turgot estima comerțul internațional al cerealelor la 10 până la 11 milioane ectolitri ; astăzi, exportările de cereale se urcă la 270 milioane ectolitri și cele de făină la 15 milioane de cântare metrice. Se poate dar prețui în mod rațional comerțul internațional al cerealelor la enorma sumă de 550 milioane de ectolitri și cel de făină la 25 milioane cântare metrice. Țările cari au luat o parte preeminentă la acest comerț s'au înavuțit foarte curând. Rusia n'a

exportat la începutul acestui secol de cât 3 milioane de ectolitri ; de la 1880 până la 1884 ea a exporta de la 50 până la 83 milioane de grâu și făinuri pe an. Statele-Unite ale Americii de Nord de abia erau cunoscute în comerțul de cereale, de la 1840 până la 1850, și, în timpul din urmă ele au exportat de la 70 până la 100 milioane ectolitri, valorând de la 160 până la 200 milioane dolari. Iudiile orientale au împătrit exportățiunile lor de grâu în spațiu de deuce ani. Din contră, Englitera care nu importa pe la începutul veacului de cât 1 milion și jumătate de ectolitri de grâu pe an, a luat de la străini în cei din urmă ani 36 milioane ectolitri grâu și 8 milioane cântare de făină.

«Astăzi, comerțul cerealelor înfățișează un schimb de 6 miliarde de mărci pe an, sau a deucea parte din valoarea totală a comerțului lumii.»

Și acest comerț imens cresce pe an ce trece, iar agricultura europeană, a Statelor din occidentul Europei mai cu seamă, nu scie cum să mai lupte contra concurenței din afară. Adevă-

rul este că lupta devine din ce în ce mai grea. Țările din America și Asia cari exportează grâu se află încă în condițiuni excepționale de producțiune. Pământuri dintre cele mai roditoare; climă favorabilă, cheltuieli puține, toate împrejurări cari le permit a produce eften și în cătățimi colosale. De altă parte în Europa pământuri mediocre, sărăcite printr'o cultură neîntreruptă, munca scumpă, imposite grele.

Și în asemenea împrejurări, țările cele noi nu se mărginesc a face concurență Europei numai prin produsele lor agricole; ele năzuiesc a deveni, și unele au și devenit, țări industriale. Așa că pe de o parte agricultura europeană este strivită de concurența străină, iar pe de alta industria este și dânsa amenințată de a'și perde clientela în Statele-Unite, și aiurea. Americani au spus de mult că vor să aibă industria lor, și s'au ținut de cuvânt. Cu tarifele astă-dî în vigoare nu știm cum vor mai putea intra obiecte fabricate în Statele-Unite.

Iată dar Europa ajunsă în situațiu-

nea cea mai grea ce se poate închipui: pe de o parte agricultura sa nu mai poate lupta, iar industria sa găsește granițele închise prin tarife prohibitive. Și pe lângă aceste condițiuni grele se mai adaogă și aceea că Europa, ori-ce ar face, nu poate produce atâtea cereale și alte produse agricole pe cât reclamă întâmpinarea trebuințelor populațiunei sale. Cu voie fără voie este condamnată a importa cereale din America și alte țări.

Și pentru a dovedi aceasta, rugăm pe cetitor să ne urmeze în expunerea situațiunei agricole, cu privire la producțiunea cerealelor, în întreaga lume.

* * *

Ceea-ce m'a impresionat adânc în studiul ce am făcut asupra Expositiunei de la Paris din anul 1889, este desvoltarea și progresul agriculturii în diferitele părți ale globului și în special în America de Nord și cea de Sud. Urmărisem cu toată îngrijirea ce merită mersul agriculturii, atât în diferitele expositiuni pe cari le-am vi-

zitat, cât și în publicațiunile atât de bogate ce apar în fie-care an. Știam că dincolo de mări, țări tinere și viguroase sparg fără preget enormele terenuri vergine, cele mai roditoare și mai bine condiționate pentru agricultură ; știam că alături cu producțiunea cereală se desvoltează, în proporțiuni necunoscute până astă-di, producțiunea vitelor. Cu toate acestea, mărturisesc că nu mă așteptam la ceea-ce am văzut în Expozițiunea dela Paris. Nu credeam ca țări aproape necunoscute până mai acum câți-va ani, să ajungă să producă cătățimi colosale de grâne și produse animale în afară de orî-ce așteptare. Mi-am explicat atunci mai cu înlesnire tînguirile și îngrijirile agricultorilor europeni, m'am convins pe deplin că Europa are să treacă printr'o criză economică din cele mai mari și din care nu se poate prevedea cum va eși.

Eminentul agronom D. Grandeau, ca membru în juriul Expozițiunei din 1889, putând studia, mai cu înlesnire, starea producțiunei agricole, ne-a înlesnit cercetările prin publicarea ci-

frelor ce a putut culege. Iată care este, după domnia-sa, producțiunea grâului în afară de Europa.

Producțiunea grâului pe glob

Europa

In milioane de ectoltri

Francia	100,7
Englitora	32,9
Germania	36,8
Austro-Ungaria	49,7
Italia	51,0
Rusia	94,0
Suedia și Norvegia.	2,0
Danemarca	1,7
Olanda	2,0
Elveția	0,7
Belgia	5,5
Spania	61,0
Portugalia	3,4
Grecia	2,5
România	11,9
Serbia	1,4
Bulgaria	9,6
Turcia de Europa	8,5
	<hr/> 475,3

Afară din Europa

Statele-Unite	186,4
Canada	13,2

	In milioane de ectolitri
Indiile engleze	96,3
Chili	6,0
Republica Argentina	10,0
Australia	16,5
Egiptul	2,4
Algeria	14,0
Japonia	15,0
	<hr/> 359,8

Producțiunea totală agricolă se urcă dar la 835 milioane ectolitri, și a nume: 475 milioane în Europa și 359.8 afară din Europa. Populațiunea Europei fiind de 330 milioane locuitori, ar veni pentru fie-care locuitor 1 ectolitrul 44.

Din statisticele publicate rezultă că în diferite țări ale Europei consumațiunea variază între 2 și 3,4 ectolitri de grâu de fie-care locuitor; că această cantitate sporesce treptat cu îmbunătățirea traiului și creșterea populațiunei. Dintr'aceasta urmează că agricultura europeană neputând îndestula trebuințele, de oare-ce de abia produce 1 ectolitrul 44 de fie care locuitor, europenii sunt nevoiți să aducă afară din Europa grâul de care au trebuință.

Mai toate țările din Europa importă grâu și ca exportatōre figurează numai Rusia, România, Suedia și Norvegia, Serbia, Bulgaria și Turcia. Iar afară din Europa toate țările sunt exportatōare, avēnd în fruntea lor Statele-Unite și Indiile engleze. Pe cât timp Europa nu poate să producă tot grăul trebuincios pentru hrana populațiunei, este învederat că forța lucrurilor îi impune să importe. Dintr'aceasta o situațiune excepțional favorabilă pentru țările europene cari produc pentru exportațiune, țări între cari figurează și Romēnia. Și în adevēr, orī-cari ar fi împrejurările, pe cât timp nevoia de importațiune va fi simțițoare, țările cari nu produc de ajuns, sunt nevoite să cumpere de lă acelea cari aū de prisos. Cu alte cuvinte grăul nostru ca și al Rusiei, va găsi în tot d'a-una cumpēratori. Situațiunea va deveni și mai favorabilă, în vederea măsurilor represive ce mai multe State din Europa pare că vor să ia contra proveniențelor americane de când cu aplicarea bilului Mac-Kinley.

Perspectiva că cerealele noastre vor

fi căutate nu trebuie să ne adoarmă, căci alături cu noi lumea lucrează pentru a face ca agricultura să producă cât mai mult și mai efin. Ori-cari vor fi împrejurările, vom întâlni concurenți pe deosebitele piețe europene. De altă parte nu trebuie să ne scape din vedere că dincolo de mări popoare tinere și viguroase, insuflăte de o ardore nepomenită pentru progres, ne reservează surprinderi la cari nici că gândim. Acolo se petrec în câți-va ani transformări economice pe cari alte țări nu le-au putut realiza de cât după trecere de timp îndelungat. Câte-va exemple.

Republica Argentina, de care mai că nu se vorbea până mai acum câți-va ani, a surprins pe câți aș visitat Expozițiunea de la Paris. În câți-va ani tot a mers crescând în această țară. Populațiunea care număra 2 milioane și jumătate în 1878, se urcă după zece ani la 4 milioane. De unde în 1878 se lucraă numai 300.000 ectare, în 1888 se pusese în cultură 2 milioane și jumătate. Cerealele care acum zece ani de abia produceă pentru 80

milioane lei, produc astăzi peste 300 milioane. Producțiunea vitelor de la vre-o 300 milioane s'a suit la 580 milioane. Până pe la 1870 Republica Argentină importa grâu pentru hrana populațiunei; astăzi exportează 600 până la 700 mii tone de grâne. In fine, comerțiul exterior care represinta pe la 1878 suma de 400 milioane, astăzi se urcă la 1 miliard 200 milioane, cu mult superior comerțiului nostru care de abea a ajuns la 567 milioane în-1888.

In altă ordine economică Republica Argentină a mers asemenea cu pași repezi. Ast-fel, de unde în 1878 de abia avea aproape 2000 kilometri de căi ferate, în 1890 posedă aproape 8000 de kilometri. Veniturile statului s'aũ urcat de la 95 milioane la 300 milioane.

Dacă într'un interval de abia de-ce ani și această tânăra Republică a realizat progrese atât de surprinđătoare, la ce ne putem aștepta peste o jumătate de secol !

Cei cari aũ visitat expozițiunea Republicei Argentină s'aũ putut convinge

că producțiunea sa agricolă nu numai că este considerabilă în raport cu puținătatea populațiunei, dar este și aleasă. Cerealele sale se pot pune alături cu ori-care altele din țările de exportatiune ; iar cât despre lănurī superioritatea era învederată. Alături cu lănurile comune, erau expuse specimene variate de lănurī dintre cele mai fine și mai alese.

Ce să mai dicem despre Statele-Unite ? Producțiunea lor agricolă s'a urcat în 1887—1888 la colosala sumă de 20 miliarde lei ! In această sumă cerealele intră peste 31 la sută, productele animale pentru 27 la sută, plantele textile pentru 9 la sută iar restul rămâne pe seama legumelor.

Americanii exportă anual cereale 56 milioane ectolitri de grâu ; și de abea sunt la început, căci agricultura lor este cu desăvârșire estensivă și se mai află în rezervă întinderi imense necultivate. Și cu toate acestea tot dênșii produc mai mult grâu în raport cu populațiunea. In adevăr, iată, tot după d. Grandeau, căruia împrumutăm aceste date, care este

producțiunea de mijloc a grâului în raport cu populațiunea :

	Numărul de ectolitri pe cap de locuitor.
Europa	5,74
Statele-Unite	16,10
Elveția	2,22
Grecia	2,29
Serbia	2,80
Portugalia	2,87
Marea Britanie	2,94
Italia	3,02
Norvegia.	3,38
Olanda	3,42
Turcia	4,33
Irlanda	4,15
Belgia	4,72
Spania	4,94
Austria	5,13
Germania	6,22
Francia.	7,16
România	7,23
Rusia	7,38
Ungaria	7,49
Suedia	8,25
Danemarca	16,21

Aceste cifre ne spun că, afară de Danemarca, nici o țară din lume nu produce mai mult grâu, în raport cu numărul locuitorilor, ca Statele-Unite. Că în Europa, țările cari trec ca cele

mai producătoare de grâne, precum sunt Rusia, România, Ungaria sunt cu mult întrecute de Americani. În fine, că afară de țările cari produc șese până la șapte ectolitri de grâu de fie-care locuitor, cele-lalte toate au nevoie să importe grâu pentru a îndestula trebuințele populației.

Să vedem cum stau lucrurile în Australia. Sunt de abia vre-o cincideci de ani de când cel d'ânteu european s'a așezat în această parte a lumii; cu alte cuvinte acum o jumătate veac Australia era o țară nelocuită, cel puțin de oameni civilizați. Progresul ce a făcut producțiunea agricolă în această țară nouă surprinde. Acum douăzeci de ani Australia posedea 700,000 cai, astăzi are 1-200,000); 4 milioane și jum. vite cornute, astăzi are aproape 9 milioane; 51 milioane oi, iar acum are 89 milioane, în fine avea 694,000 rămători și astăzi are 1,200,000.

De unde acum o jumătate secol se afla în Australia un singur european, astăzi sunt 2 milioane și jum. locuitori, și orașe ca Melburn cu 400,000 locuitori.

Este inutil să mai înmulțim exemplele; cele date ne încredințează în de ajuns că agricultura Europei are să lupte în viitor, mai mult de cât în trecut, cu atâtea țări tinere, viguroase și setoșe de progres. Europa neputând să producă toate cerealele și alte produse agricole de cari are trebuință pentru alimentarea populațiunii, vrând nevrând va importa cerealele din țările de peste mări. Trebuie să ne deprindem dar cu ideea că avem să luptăm pe piețele europene și că acele țări agricole se vor folosi mai mult care vor produce în condițiuni mai avantajoase.

Ori-cum va fi, România ca țară agricolă nu are să se îngrijască despre desfacerea produselor și nu atât această trebuie să ne preocupe cât ameliorarea produselor noastre.

VI

UNIUNEA VAMALĂ A STATELOR DIN CENTRUL EUROPEI FAȚĂ CU INTERESELE ROMANE.

De câți-va ani mai mulți economiști și bărbați de Stat propagă, prin grai și prin scris, unii, uniunea vamală între toate Statele Europei, alții, uniunea vamală între Statele din Europa centrală; în fine o altă grupă mai restrânsă, uniunea vamală între Germania și Austro-Ungaria.

Dacă cestiunea ar fi avut un caracter cu totul științific; dacă cei cari o propagă s'ar fi mărginit numai a desvolta o concepțiune ale căreia rezultate ar fi înfrățirea popoarelor europene, poate că nu ne-am fi ocupat

de dènsa cu această ocasiune. Inșă, din câte ce se vorbesc și se scriu, se pare că cestiunea este pe cale de a trece din domeniul teoriei în acela al practicei. Mai mult, scriitori și diplomați cuprind în proiectele lor de uniune vamală a centrului Europei și pe România. In congresul ținut la Viena, cu ocasiunea Expozițiunei din anul acesta, s'a vorbit despre această uniune, s'a rostit numele României și pre cât 'mi aduc aminte s'a instituit și un comitet internațional pentru acest sfirșit. Se vorbesce că s'ar fi făcut, în mod oficios, demersuri pe lângă guvernul român spre a provoca părerea sa asupra unei eventuale uniuni vamale cu Germania și Austro-Ungaria.

Ast-fel fiind, este foarte natural ca atunci când se află la ordinea zilei viitoarea noastră politică vamală, să atingem și această cestiune de oare ce s'a aflat de cuviință a se vorbi despre intrarea României în uniunea vamală proiectată.

Uniunea vamală între două sau mai multe State, însemnează introducerea liberului schimb între țările contrac-

tante, prin desființarea vămilor dintre aceste State. Țările unite formeză un singur teritoriū vamal față cu cele-l'alte țeri. Așa, bună-oară, uniunea vamală între Germania, Austro-Ungaria și România, ar însemna desființarea graniței noastre vamale despre Austria, libera intrare a tuturilor produselor germane și austro-ungare în România și vice-versa.

Concepțiunea nu este nouă. În 1836, d. Ducos, dupe relațiunea dată de d-nul Chardon, propunea ca Franția să ia inițiativa pentru înființarea unei uniuni vamale europene, acesta în scop de a pregăti apropierea politică a popoarelor prin fusiunea și amestecul intereselor lor materiale. La rëndul său, și la aceeași epocă, distinsul economist Léon Faucher pronostica viitoarea împărțire a Europei într'un număr de grupe comerciale, mari și puternice confederațiuni cari ar înlocui divisiunea raselor.

Două concepțiuni teoretice, ambele urmărind umanitarul scop al înfrățirei popoarelor prin contopirea intereselor economice. Un mijloc ca și

altul pentru a ajunge la realizarea visului abatelui Saint-Pierre asupra păcii perpetue.

Mai târziu, către anul 1849, un ministru austriac alcătui un proiect despre uniunea vamală între toate Statele germane și austriace, coprinzând toată Europa centrală, Piemontele și Italia.

De câți-va ani d. de Molinari urmărește unirea vamală a Statelor din Europa centrală în care ar intra și Franca. Alături cu d. Molinari un alt economist distins, d. Leroy-Beaulieu propuse o uniune vamală latină între Franca, Belgia, Elveția, Italia și Spania.

Acum de curând fostul sub-secretar de Stat de la ministerul de comerț din Pesta, d. A. Matlecovici, propune în *Revista Buda-Pestei* uniunea vamală între Austro-Ungaria și Germania.

În fine, un bărbat politic francez, d. de Leusse, nutrind în mintea sa frumosul vis al păcii europene și al apărării Europei contra Americii și altor State extra-europene, propune ca Europa să fie înconjurată de un singur cordon vamal.

Se pretinde că marele bărbat de Stat, principele de Bismarck, nu ar fi fost strein de unele din aceste proiecte, și că chiar s'ar fi vorbit pentru înființarea unei noi blocări continentale. Europa continentală ar forma un singur teritoriū vamal; liberul schimb s'ar proclama între toate țările europene, care, închise printr'un zid vamal, ar ține pept contra amenințătoarei concurențe exterioare.

Toate proiectele, unele urmărind scopuri politice, altele țintind numai la cestiuni comerciale, par a fi de aceeași părere, apărarea contra concurenței americane și engleze. Așa dar, când unul din aceste proiecte s'ar realiza, fie acela al uniunii vamale dintre Germania și Austro-Ungaria cuprindend și țările de la Dunăre și din Peninsula Balcanică, Statele uniunii ar fi în răsboiū vamal cu Marea-Britanie.

Gândesc că, după cum stau astă-zi relațiunile dintre diferitele popoare ale Europei; ținend sémă și despre accentuarea din ce în ce mai pronunțată a individualismului economic, putem fi

sigurî că uniunea vamală între toate Statele uropene nu se p^ote realiza. R^{em}âne posibilitatea uniunei vamale dintre Germania și Austro-Ungaria, eventual și a ț^{er}ilor de la Dunăre. Ideia concepută în 1848 de către un ministru austriac, a fost urmărită și dacă nu a putut să ia ființă, cauza a fost mai mult starea relațiunilor politice și lupta de preponderință în vechia confederațiune germană. Astăzi când cele două imperii sunt unite prin legături politice; când bărbați de Slat eminenti cer uniunea vamală, nu este de mirare ca ceea-ce se părea o concepție teoretică să devie un fapt împlinit.

Uniunea vamală între Germania și Austro-Ungaria, are numeroși partisans în Ungaria. Acum de cur^{en}d un fruntaș între economiștii maghiari, d. Matlecovici, omul cel mai ascultat la Pesta în cestiile de economie națională, a publicat în *Revista Buda-Pestei* un studiu economic, lăudat de cele mai de frunte organe germane. În această lucrare d-nu Matlecovici după ce arată că Rusia, America și Franca sunt Statele cari împedică adop-

tarea liberului schimb; după ce constată că politica economică a acestor trei State apasă mai cu seamă asupra Europei centrale; perdând speranțele despre reîntorcerea tuturilor Statelor europene la liberul-schimb din cauza constelațiunii politice și economice de astăzi, economistul ungar declară că este de dorit ca, cel puțin Germania și Austro-Ungaria să fie unite pe terenul economico-vamal.

D. Matlecovici propune ca Germania și Austro-Ungaria să formeze un singur teritoriū vamal așa ca cele-l-alte țeri să aibă de a face cu o singură individualitate economică. Aceasta ar trebui să fie, și foile germane și ungare, pentru oamenii de Stat ai Germaniei și Austro-Ungariei, ținta de urmărit în campania comercială ce în curênd va începe.

Condițiunile uniunei-vamale germano-austro-ungară ar fi, după d. Matlecovici, următoarele :

1. Stalele-Unite formează față cu cele-l-alte State o unitate politică-vamală și economică ; iar produsele importate din alte țări vor fi supuse

pe teritoriul vamal germano-austro-ungar unui tarif uniform ;

2. Tariful vamal pentru statele străine se va întocmi pe cale de convențiuni internaționale. Fie-care din Statele-Unite poate încheia convențiuni de comerț cu statele străine în favoarea uniunii vamale ; dar nici unul din ele nu poate încheia asemenea convențiuni numai pentru sine ;

3. Cu consimțământul reciproc, uniunea vamală se poate întinde și asupra Statelor vecine, și aceasta trebuie să fie o țintă principală de urmărit.

D. Matlecovici încheie zicând că uniunea vamală dintre Germania și Austro-Ungaria fiind posibilă, ea trebuie urmărită cu stăruință. Resultatul acestei uniuni ar fi, între altele, că ea va preschimba rivalitatea economică a Austro-Ungariei și a Germaniei în Statele Balcanice într'o cooperare amicală care va întări poziținea ambelor State.

Vederile d-lui Matlecovici fiind împărțite în sferele conducătoare din ambele imperii, este foarte probabil că uniunea vamală între cele două

state este o cestiune numai de timp.

De oare-ce s'a svonit că s'ar fi făcut și se fac încă încercări pentru a se atrage și România în această nouă combinaținne politico-vamală-economică, este de datoria noastră de a ne rosti în mod franc și leal asupra acestei cestiuni.

Pentru ca o unire pe terenul vamal să fie admisă, condițiunea esențială este ca părțile contractante să aibă perspective de a trage de o potrivă foloase. Ce foloase ar trage România când ar intra într'o asemenea tovărășie?

După părerea mea, țara noastră nu numai că nu ar trage foloase, dar și-ar periclita cu desevârșire interesele sale economice prezente și viitoare. Ântèiù, pentru că intrând în această uniune vamală organizată după bazele espuse, ne-am pune în conflict imediat cu țerile Europei occidentale, și în special cu Marea-Britanie. Englezii vedënd că produsele fabricelor lor sunt supuse la taxele vamale ce ni s'ar impune de Austro-Germania, este natural ca ei să

ia măsuri de represalii contra introducerii grânelor noastre în Anglittera. Resultatul ar fi că ni s'ar închide cel mai mare debușeu ce avem pentru productele noastre agricole, deoarece ce știut este că Anglittera cumpăra mai mult de cât toate celelalte țări, cerealele noastre. În schimb ni s'ar oferi piețele germane și austro-ungare, adică două piețe cari până astă-zi nu contează în exportul nostru.

Măsuri analoge ar întem্পina productele noastre în Francia, Italia și Belgia, adică în trei State cari, după Anglittera, sunt principalii noștri clienți.

În al doilea rând, indusiria noastră născândă ar fi ucisă cu desăvârșire. Uniți pe terenul vamal cu Germania și Austro-Ungaria, formând același teritoriū economic, toate productele fabricate germane și austro-ungare ar intra în România scutite de ori-ce taxe. Întreb dacă vre-una dintre industriile noastre ar mai putea trai față cu o concurență atât de zdrobitoare?

Espuși a pierde piețele Europei occidentale, siguri de a vedea dispărând industria noastră, noi nu putem, cu nici un preț, să intrăm în uniunea vamală germano-austro-ungară.

Interesele noastre atât economice cât și politice, ne impun a păstra cea mai strictă neutralitate în această nouă campanie economică. Libertatea de acțiune, complecta autonomie vamală, este singurul scop ce trebuie să urmărim.

Dacă ne-am rostit în contra încheierii de tractate de comerț, să ne rostim cu atât mai multă tărie contra oricărei infeudări economice. Tractatele de comerț înfățișează neajunsuri; dar în tot cazul, după cum observă d. Chardon, pe când un tractat de comerț ordinar comportă discuțiunea atentivă a concesiunilor reciproce pe cari Statele în prezență au interes ași face, și prin urmare poate fi o lucrare de prudență și de rațiune, unirea vamală, prin generalitatea sa chiar, este un fel de aventură și espune Statul care ia parte la dânsa

la ruine fără nici o compensațiune.
Lăsând uniunile vamale în dome-
niul visurilor, noi Românii să cău-
tăm a ne apăra păstrându-ne liberta-
tea de a procede cum ne vor povățui in-
teresele. Iar pentru present să nu
avem de cât o singură țintă: Autono-
mia vamală.

CONCLUȘIUNE

Am căutat să lămuresc cestiunea atât de importantă pentru noi, a politica noastră vamală. Nu știu dacă am reușit; cetitorul se va rosti. Voi încheia această lucrare formulând în puține cuvinte cuprinsul expunerii mele.

O revoluțiune economică este pe cale de a se opera în lume. Desvoltarea economică a țărilor tinere; deșeptarea vechilor civilizațiuni adormite de secolii; tendința țărilor agricole de a deveni și industriale, sunt atâtea împrejurări cari tind a resturna politica economică actuală. Bêtrâna

Europa, coprinsă de teamă față cu concurența amenințătoare a țărilor extra europene, cată cum să 'și asigureze interesele atât de multiple ale industriei și agriculturii. La rândul lor, țările tinere lucrează din toate puterile pentru a se emancipa de tutela economică a europenilor.

În lăuntrul Europei Statele industriale îngrijite de viitorul lor, amenințate de a nu mai putea exporta în America și aiurea ca până astăzi, caută să 'și asigure cel puțin o cliență pe continent. Dintr'aceasta ograbire și o întrecere între țările industriale pentru a lega țările agricole prin tot felul de convențiuni; dintr'aceasta proiecte de uniune vamală între diferitele State ale Europei.

Această frământare generală în preajma expirării tractatelor noastre de comerț, a deșteptat îngrijirea noastră tuturilor; ne-a făcut să cercetăm direcțiunea ce ar trebui dată politicii noastre vamale.

După o matură chibzuință m'am rostit în favoarea autonomiei noastre vamale, cel puțin până când se va

desemna nouă orientare economică a diferitelor State.

De altmintrelea, politica tractatelor de comerciū n'a răspuns la aşteptarea generală. S'a crezut că prin aceste legături internaţionale se va favorisa de o potrivă interesele ţerilor contractante. Resultatul a fost cu totul contrariū, aşa că bărbaţi ca principele de Bismark au ajuns să le conteste utilitatea. Intr'un discurs rostit în 1879, marele om de Stat se exprimă în termenii următori, cu privire la tractatele de comerciū : «In cât despre calea tractatelor de comerciū, ea este, în unele împrejurări, foarte favorabilă ; atât numai că ori şi când se încheie un asemenea tractat, fiecare se întreabă : *Cine este înşelat ?* Care a fost amăgit ? In general, unul dintre cei două contractanţi a fost amăgit, şi aceasta se cunoasce numai după trecere de câţi-va ani.»

Apoi dacă bărbaţi politici de talia d-lui de Bismarck şi se tem de a nu fi amăgiţi, când încheie un tractat de comerciū, ce să mai Ńicem despre atâţi necompetenţi pe cari împrejură-

rile îi desemnă spre a încheia tractate? Și notați bine că tractatele de comerciū încheiate de către d. de Bismarck, aū fost toate folositoare intereselor germane, începēnd cu faimosul art. 11 al tractatului de la Francfort și terminānd cu tractatele încheiate în cei din urmă de ce anī cu diferite puteri.

Afară de acēsta, chiar dacā am admite cā regimul tractatelor de comērciū ar fi util din punct de vedere economic, totuși împrejurările de astā-đi nu sunt favorabile pentru a contracta. Lumea economică este mai agitată de cāt în ori-core altă epocā. Se presimt schimbări și transformări radicale în organisarea economică și în orientarea politică vamală. Înțelepciunea cea mai vulgară ne comandă să stām la pândă păstrāndu-ne libertatea de acțiune.

Hotărāți a nu mai încheia tractate de comerciū, până ce se va lāmuri situațiunea, singurul regim care ar rēspunde mai mult la apērarea intereselor noastre este acela al autonomiei vamale. Liberi de ori-ce legături cu alte State, vom aplica mărfurilor de

orî-ce proveniență taxele tarifului nostru general. Inșă pentru ca relațiunile noastre comerciale să nu sufere, este neapărat ca tariful general să fie întocmit în așa mod în cât să proteje industria națională fără ca aceasta să împedice importatiunea atâtor fabricate de cari avem trebuință. Cu alte cuvinte, tariful nostru general trebuie să fie protector iar nu prohibitiv.

Tariful general urmând să fie aplicat tuturilor țerilor cari ne vor trata în aceleași condițiuni ca și pe alte state, adică în modul cel mai favorabil, reese de la sine că nu vom putea aplica același tarif țerilor care ar aplica mărfurilor române un tarif excepțional înpovărător. In asemenea împrejurare guvernul să fie autorisat prin legea vamală să aplice supra-taxe.

Cei sficioși să tem ca printr'o asemenea atitudine să nu deșteptăm resentimentele unora dintre puteri. Acestora le vom respunde că am păstrat aceeași atitudine de la 1886 până astăzi, față cu țerile cu cari nu avem tractate de comerț.

Mulți se întrebă dacă exportul produselor noastre nu ar suferi vre-o jicnire din cauza regimului vamal autonom ce s'ar adopta.

Exportațiunea noastră nu va întâmpina nici o greutate de oare-ce, după cum am dis, noi nu ne vom depărta de la o taxare moderată și curat protectoare, adică ce-va analog cu ceea ce există de la 1886, afară de oare-cari excepțiuni.

De altă parte, să nu ne scape din vedere că țările cari ne-au cumpărat până astă-zi cereale și alte produse agricole, ne vor cumpăra și pe viitor, de oare-ce Europa occidentală are nevoie de grânele străine; ea nu produce atât cât 'i trebuie pentru a întâmpina trebuințele alimentare ale populațiunei sale.

Pe acest timp de frământări economice unele țări, spre a 'și asigura, pe cât cu putință, un debușeu cât mai mare pentru produsele lor, au scos la iveală uniunile vamale. Astfel, de cât va timp se vorbește cu stăruință despre o unire vamală între Germania și Austro-Ungaria, cu pers-

pective de a înrola în aceste combinațiuni țările de la Dunărea-de-Jos și din Balcani. S'a svonit că chiar s'ar fi deschis vorbă guvernului nostru pentru intrarea eventuală a României în această asociațiune vamală.

Nu m'ași mira ca să se fi făcut demersuri pentru a se atrage România în sfera de acțiune a Germaniei și Austriei. Acei cari cunosc cu câtă stăruință se urmează sfaturile lui List nu vor fi surprinși, de oare-ce în programul economic al lui List, Roscher și alții intră înrăurirea germano-austriacă pe cale economică nu numai în România dar în toate țările de la Dunăre și Balcani. (*)

Bunul simț este de ajuns pentru a ne convinge că nu avem ce căuta într'o asemenea alianță vamală. Uniunea vamală între două sau mai multe State, însemnând că toate acele țări formează unul și același teritoriū economic, urmează neapărat că participarea noastră ar însemna desființarea vămilor pentru țările aliate. Și cine oare nu

(*) Veđi cărticica mea : Cum se poate fonda industria în România.—București 1881.

înțelege ce ar deveni întregul nostru organism economic, când România ar face una economică, cu Germania și Anstro-Angaria?

Intrarea României într'o uniune vamală cu Germania și Austro-Ungaria ar fi actul cel mai nesocotit ce ar putea comite țara noastră. Printr'aceasta nu numai că am da o lovitură de moarte întregului nostru sistem economic; nu numai că am deveni o unealtă cu care cei mai tari s'ar servi după împrejurări, dar, ceea-ce este și mai grav, am înlesni înși-ne calea pentru o înriurire politică și socială.

De altă parte, printr'o asemenea procedare ne-am înstreina cu desăvârșire de cele-l-alte țări, precum sunt Englitera, Francia, Italia, Belgia, și numai aceasta nu poate conveni României atât din punctul de vedere economic cât și politic.

Iată pentru ce am ținut că bunul simț este de ajuns pentru a ne povățui să ne păstrăm libertatea de acțiune.

Autonomia vamală, tarif protector al industriei naționale, acesta trebuie să fie programul politicii noastre vamale.

TABLA DE MATERII

	<u>Pag.</u>
Precuvântare	III
I.—Tractatele de comerț	1
II.— Imprejurările nu sunt favorabile pentru a încheia tractate de comerț	25
III.—Regimul care ar putea înlocui trac- tatele de comerț	51
IV.—Tariful nostru vamal	59
V.—Trebuințele alimentare ale Europei în față cu producțiunea sa agricolă.	69
VI.—Uniunea vamală a Statelor-Unite din centrul Europei față cu interesele Române	86
Concluziune	98

DE ACELAȘI AUTOR

Țera noastră, schițe economice asupra României, a doua edițiune, 1880, premiată de Academia Română.

Bucovina, descriere economică însoțită de o cartă, 1876.

Catechismul economiei politice, a doua edițiune, 1874.

Elemente de Economia politică, 1889.

Schițe asupra stărei economice a României în secolul al 18-lea, 1882.

Politica noastră comercială față cu convențiunile de comerț, 1885.

Viitorul nostru economic, discurs rostit la Bêrlad, 1889.

Notice sur la Roumanie, în colaborare cu D. A. Odobescu, 1864.

Economia Națională, organ al intereselor economice române, Anul al XIV, 1890.

Cum se poate fonda industria în România.—
București, 1881.
